Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondu pe o colonă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifŭ şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta" ese în fiecare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şese luni 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şese luni 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şese lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şese lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 214.—Anulŭ LII. | Braşovŭ, Dumineca 24 Septemvre (6 Octomvre) | 1889.

Nou abonamentŭ

la

„GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu **1 Octomvre 1889** stilŭ vechiu se deschide **nou abonamentŭ** la care învitămŭ pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl. pe şese lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe şese lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl. pe şese lunĭ 1 fl.

Pentru România şi străinătate: pe anŭ 8 francĭ., pe şese lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Braşovŭ, 23 Septemvre v.

Mare sgomotŭ face pressa ungurésca cu planurile de reforme, ce voiesce sĕ le ducă în îndeplinire noulŭ ministeriu reconstruitŭ alŭ d-lui Tisza Kalman.

Tisza însuşĭ, spunŭ ómenii lui, are ambiţiunea de a sĕvêrşi acéstă reformă sub egida lui.

E vorba ca tóte sĕ se îmbunătăţéscă, financele ca şi administraţiunea, ca şi justiţia şi instrucţiunea publică.

Numai despre naţionalităţĭ şi sórtea lorŭ nu se face pomenire măcarŭ, nicĭ în foile unguresci, nicĭ în vorbirile celorŭ dela putere.

Alaltăerĭ şi-a ţinutŭ d-lŭ Tisza la Oradea-mare vorbirea, ce fusese anunţată cu atâtea sĕptămânĭ înainte, buciumându-se în lume că ea va cuprinde viitorulŭ programŭ alŭ ministrului-preşedinte.

Ei bine, despre tóte a vorbitŭ d-lŭ Tisza numai despre naţionalităţĭ şi despre neapĕrata trebuinţă de a li se face dreptate n'a amintitŭ cu nicĭ unŭ cuvêntŭ.

Cum sĕ ne tălmăcimŭ noi acéstă tăcere? Este óre d-lŭ Tisza de părere, că cu naţionalităţile şi cu sórtea lorŭ guvernulŭ unguresců nu mai are nevoiă a-şĭ bate capulŭ? Şi din ce îşĭ adapă primulŭ ministru unguresců acéstă părere.

Intrebările acestea suntŭ prea însemnate, decâtŭ sĕ nu merite a le cerceta mai de aprópe.

Mulţĭ dintre cetitorii noştrii îşĭ vorŭ aduce aminte, că din când în când politicii ungurĭ, carĭ şi-au înscrisŭ pe drapelulŭ lorŭ: maghiarisarea, îşĭ făceau în îngâmfarea lorŭ calcululŭ, câţĭ anĭ le-arŭ trebuì ca sĕ pótă realisa nebunescile lorŭ planurĭ de maghiarisare.

Înainte cu vr'o 15 anĭ, cam pe când a venitŭ la cârmă d-lŭ Tisza, făcêndŭ cunoscuta amenintare, că va sfărma puterea naţionalităţiloru, scriau şi vorbiau marii maghiarisatorĭ, că numai douĕdecĭ de anĭ de pace le trebue, ca sĕ-şĭ realiseze planurile îndreptate în contra esistenţei naţionale a popórelorŭ nemaghiare.

Şi după aceea ei s'au pronunţatŭ de repeţite orĭ că de va fi pace, vorŭ isbutì. Numai câtŭ vĕdêndŭ, că lucrulŭ nu merge aşa uşorŭ, cum îşĭ închipuiau ei, începură a recunósce că le trebue timpŭ mai îndelungatŭ.

Acum este lăţită părerea între şoviniştĭ, că celŭ multŭ în 50 de anĭ vorŭ face ca douĕ din trei părţĭ ale poporaţiunei statului sĕ fiă Maghiarĭ.

Ideile aceste se vede că şoviniştii ungurĭ le împărţescŭ cu cumĕtrii lorŭ şoviniştĭ nemţĭ, carĭ părtinescŭ supremaţia maghiară, pentru că voiescŭ sĕ aibă şi ei supremaţia asupra Slavilorŭ din Austria.

De aicĭ vine apoi, că foile germane scriu despre politica Ungurilorŭ aşa cum a scrisŭ nu de multŭ „Allgemeine Ztg." dicêndŭ:

„Răzimatŭ pe celŭ mai numĕrosŭ poporŭ alŭ statului, pe Maghiarĭ, guvernulŭ unguresců impune cu forţa celorlalte popóre, Germanilorŭ, Românilorŭ şi Slovacilorŭ, carĭ facŭ o resistenţă mai multŭ orĭ mai puţinŭ tenace, limba maghiară; şi décă i se va lăsa timpŭ încă unŭ veacŭ de omŭ, numĕrulŭ Maghiarilorŭ probabilŭ că se va îndoì în acestŭ intervalŭ."

In ce privesce caracterisarea politicei unguresci, ca o politică despotică îndreptată în contra limbei şi a naţionalităţii popórelorŭ nemaghiare, Neamţulŭ din vorbă arătat'a nisuinţele maghiarisatorilorŭ dela cârmă în lumina lorŭ adevĕrată.

Asemenea este adevĕrată dorinţa maghiarisatorilorŭ, ca sĕ li se lase timpŭ încă măcarŭ unŭ jumĕtate de veacŭ.

Dovadă ni suntŭ manifestaţiunile publice ale celorŭ dela putere, dovadă ne este însăşĭ vorbirea d lui Tisza, care se ocupă *numai şi numai* de aceea cum sĕ se întăréscă mai bine supremaţia rassei maghiare prin reforma administrativă, ér cestiunea naţionalităţilorŭ o ignoréză cu totulŭ, pentru că ea nu întră de locŭ în cadrulŭ nisuinţelorŭ noilorŭ reformatorĭ.

Póte că d-lŭ Tisza sĕ fiă de părere, că constelaţiunea actuală politică şi prospectele de pace vorŭ favorisa planurile sale şi vorŭ lăsa timpŭ maghiarisatorilorŭ, póte încă unŭ vécŭ de omŭ, de a-şĭ realisa programa lorŭ fantastică.

Orĭ-ce ar crede d-sa în privinţa acésta înse n'ar trebui sĕ uite, că socotéla ce se face fără birtaşŭ e totdéuna fórte greşită.

Suntŭ în mare rĕtăcire puternicii dilei décă credŭ, că cestiunea naţionalităţilorŭ se póte îngropa acum, după ce le-a succesŭ a le scóte din parlamentŭ şi din viéţa publică.

Potŭ sĕ decidă cei din drépta şi stânga ce vorŭ voì şi în viitorŭ, dér prin acésta cu nimicŭ nu se va îndrepta lucrulŭ în ceea ce privesce marea nemulţumire, ce domnesce în sînulŭ Românilorŭ, Germanilorŭ, Slovacilorŭ ş. a. carĭ îşĭ pretindŭ adĭ ca şi mai înainte drepturile lorŭ.

Totŭ ce se clădesce astădĭ, se clădesce pe unŭ temeiu slabŭ şi putredŭ. Până ce nu se va deslega întrebarea cea mai de căpeteniă, dela care depinde fericirea şi viitorulŭ statului, aceea a egalei îndreptăţirĭ a popórelorŭ sale orĭ ce reforme în viéţa de statŭ vorŭ rĕmâné fără resultatŭ.

Fără libertate şi dreptate o administraţiă şi justiţiă bună este cu neputinţă şi libertate şi dreptate nu va fi în acestŭ statŭ, pe câtŭ timpŭ maioritatea locuitorilorŭ sĕi vorŭ fi tractaţĭ ca nisce iloţĭ politicĭ.

Revista politică.

Din năuntru. A vorbitŭ în cele din urmă şi d-lŭ *Tisza* înaintea alegĕtorilorŭ sĕi din *Oradea-mare*. N'a spusŭ lucrurĭ marĭ, nicĭ lucrurĭ nouĕ, ci lucrurĭ vechĭ, cunoscute, în haină mai cârpită.

Incepù a spune, că legile create, socotelele încheiate şi proiectulŭ de bugetŭ vorŭ arăta, că în viitorŭ se póte mai repede procede în *lucrarea reformelorŭ*, numai câtŭ omulŭ sĕ nu s'aştepte la lucrurĭ ce nu se potŭ face, şi nicĭ sĕ nu se pérdă din vedere starea financiară şi regularea financelorŭ. Cu alte cuvinte, va face d-lŭ Tisza atâta pe cât îi va permite starea cea rea financiară, după proverbulŭ: mergĭ încetŭ c'ajungĭ departe; şi asta însemnéză după d-lŭ Tisza, „că progreséză repede lucrarea reformatóre".

Despre *situaţiunea politică generală* a dis d-lŭ Tisza, ceea ce alţii mai marĭ decât elŭ au spusŭ, că adecă împrejurările nu permitŭ încă d'a înceta cu întărirea puterii armate, dér totŭ póte spera, că pacea se va susţiné.

Vorbindŭ despre *situaţiunea politică din patriă*, d-lŭ Tisza impută indirectŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(3)

Stinge foculŭ până ce nu ia flacără.

da contele *Leo Tolstoi.*

(Fine.)

Bĕtrânulŭ voia sĕ dică mai multŭ, dér se oprì, căcĭ femeile tocmai intrau în casă certându-se ca nisce precupeţe. Ele audiseră deja, că Gavrilă fŭ condamnatŭ la douĕdecĭ de vergĭ şi că elŭ ar fi ameninţatŭ, că va aprinde casa şi curtea celui ce l'a pîrîtŭ. La cele audite mai adauseră şi dela ele. Veneau dela păşune şi spuneau, că sócra lui a ameninţatŭ cu judecătorulŭ, dicêndŭ, că elŭ va întórce judecata; că învĕţătorulŭ din satŭ a şi trimisŭ Ţarului însuşĭ a doua pîră contra lui Ivanŭ şi în acéstă rugăminte ar fi scrisŭ totŭ ce s'a petrecutŭ cu cuiulŭ dela oişte, cu grădina de legume, şi că acum jumĕtate din proprietatea lui Ivanŭ se va da lui Gavrilă. Ivanŭ ascultà cu băgare de sémă, inima i-se înfiorà şi'şĭ schimbà buna sa hotărîre de a se împăca cu Gavrilă.

Cu femeile nu'şĭ mai făcù de vorbă. Se sculà şi merse în aria de treeratŭ şi în şură vĕdêndu-şĭ de lucru. Sórele apusese şi fii lui se întorceau dela câmpŭ. Ivanŭ se întêlnì cu ei, când venea dela şură, îi întrebà cum le-a mersŭ la lucru, le ajutà sĕ-şĭ deshame caii şi puse la o parte unŭ hamŭ ca sĕ'lŭ drégă. Deja se întunecase cu totulŭ. Întâiu la mâncare şi apoi la culcare, se gândì Ivanŭ; elŭ luà hamulŭ cu sine şi întrà în casă. Nu se mai gândea nicĭ la Gavrilă, nicĭ la cuvintele tatălui sĕu. Când voì sĕ trécă peste prispa casei audì pe vecinusĕu strigêndŭ cu o voce răguşită prin curte: „Sĕ'lŭ ia dracu! Trebue sĕ-lŭ ucidemŭ!" O clipită stĕtù în locŭ, apoi clătinândŭ din capŭ intrà în casă.

Intr'aceea au aprinsŭ luminarea. Tênĕra femeiă şedea într'unŭ colţŭ lângă o rótă de torsŭ, bĕtrâna făcea de cină, fiulŭ celŭ mai mare împletea nisce papucĭ din bastŭ, la o masă cetindŭ într'o carte sta alŭ doilea fiu. Taraska se pregătea sĕ mérgă cu caii în câmpŭ. Ce odihnă ar fi în casă, décă nu ar fi beléua aceea de vecinŭ!

Ivanŭ intrà bonbănindŭ în casă, gonì mâţa josŭ de pe bancă şi ocărî pe femei de ce nu ţinŭ cofa la loculŭ ei. Elŭ era fórte posomorîtŭ, fruntea îi era încreţită şi pre când se încerca a pune unŭ petecŭ la hamŭ, vorbele lui Gavrilă, ameninţarea sa înaintea judecătoriei şi strigătulŭ răguşitŭ: „Trebue sĕ-lŭ ucidemŭ!" nu-i mai eşĭau din capŭ.

Bătrâna îi dădù de mâncare lui Taraska; elŭ mâncà, se îmbrăcà cu blănuţa şi cu caftanulŭ, se încinse şi luându-şĭ puţină pâne cu sine se duse afară sé védă de cai. Fratele celŭ mai mare voì sĕ'lŭ însoţéscă, dér Ivanŭ se sculà însu-şĭ şi se duse cu fiulŭ sĕu afară.

Intunereculŭ cuprinse tótă curtea, începù se sufle vêntulŭ, norĭ negri alergau pe ceriu.

Ivanŭ ajutà lui Taraska sĕ se urce pe calŭ, mânà şi mânzulŭ după elŭ, se uità lungŭ după fecioru-sĕu şi ascultà trapedulŭ calului până când eşì din satŭ. Mai stătù elŭ multŭ timpŭ aşa pe gândurĭ; dér vorbele lui Gavrilă: „aibă numai de grijă ca sĕ nu ardă mai amarŭ la elŭ!" nu-i mai ieşeau din minte.

Elŭ nu va avé milă nicĭ chiar cu sine însuşĭ . . . . . e timpŭ uscatŭ . . . . . unŭ vêntŭ tare suflă. Elŭ se strecóră cumva din dĕrĕtŭ . . . . . pune focŭ casei . . . . . şi apoi o ia la sănătósa. Imĭ aprinde averea mea mişelulŭ . . . . . şi dice că are dreptŭ. Déca l'aş puté surprinde! N'ar scăpa din mânile mele.

Stăpânitŭ de gândurile acestea Ivanŭ, în locŭ sĕ între în casă, plécă pe uliţă; voiu ocolì curtea, îşĭ dise elŭ, cine scie ce are de gândŭ Gavrilă ăsta. Şi cu paşĭ uşorĭ trecù pe lângă pórtă. Voindŭ elŭ sĕ trécă délungulŭ gardului. i-se părù că la partea opusă ar fi umblândŭ ceva aci mişcându-se, aci ascundêndu-se eară. Elŭ stătù pe locŭ şi nu se mişcà. Jurŭ împrejurŭ este tăcere, numai în paie pârăie ceva, şi linŭ pĕtrunde printre rămurĭ unŭ fîşeitŭ. In întunerecŭ la începutŭ nu-şĭ putea vedé cu ochii nicĭ propria sa mână; deprindêndu-se cu în-

opposițiunei maghiare, că în sesiunea trecută s'a încercatŭ sĕ nimicéscă principiile fundamentale constituționale, sĕ rĕstórne, ea minoritatea, guvernulŭ. Dér acésta nu i-a succesŭ și nu-i va succede. Incercarea însĕ s'ar puté repeți, după cum arată semnele, căcĭ se intenționéză lupta în contra persónelorŭ. Și fiindcă d-lŭ Tisza încă e luatŭ la țîntă de oposiția, vorbi despre sine ca despre cine scie ce suprapământéscă persónă, dicêndŭ, că ar fi unŭ pĕcatŭ sĕ se apere elŭ în contra atacurilorŭ ce se îndréptă asupră'i și care suntŭ unŭ complimentŭ făcutŭ marei lui puterĭ. Dómne ferésce de rĕu! Te vei pomeni într'o bună diminéță cu d-lŭ Tisza susținêndŭ, că e vr'unŭ archanghelŭ!

Ministrulŭ-președinte ungurescŭ mai dete a se'nțelege, că oposiția, prin atacurile ei, tocmai îi face imposibilă retragerea dela guvernŭ, pentru-că maioritatea alegĕtorilorŭ e cu elŭ — (vorbă sĕ fiă, ilŭ țină cei dela Viena și Berlinŭ, carĭ au trebuință de elŭ) și apoi nu vrea elŭ sĕ se retragă, ca apoi oposiția sĕ pótă dice, că s'a retrasŭ guvernulŭ de frică.

Décă se vorŭ mai observa astfelŭ de simptome, în dietă orĭ în țéră, ca cele din sesiunea trecută, dise d-lŭ Tisza, datoria guvernului va fi sĕ apere constituția de atacurĭ, sĕ facă a se respecta legile și sĕ nu concédă a se turbura pacea internă, ce duréză dela 1867. — După astă amenințare tiszaistă, oposiția din dietă sĕ se țină numai bine în șea, căcĭ, vedĭ Dómne, saculŭ cu grăunțe alŭ sfântului budgetŭ e datŭ d-lui Tisza pe viéță.

Cestiunea *administrației* încă n'a rĕmasŭ neatinsă de d-lŭ Tisza, care susținŭ morțișŭ, că administrația unguréscă nu e nicĭ coruptă nicĭ rea. — Pare că Țiganulŭ are sĕ-șĭ vorbéscă de rĕu ciocanulŭ!

Ministru-președinte ungurescŭ dise cu privire la reforma administrației, — de care se vede, că totŭ e nevoiă, deși pretinde elŭ, că n'ar fi coruptă și rea — cumcă nu e destulŭ a se numi funcționarii; dér nicĭ nu doresce guvernulŭ nimicirea autonomiei municipiilorŭ, întregulŭ lorŭ cercŭ de activtate politică, ci din contră doresce sĕ li-o susțină, asigurându-le controlulŭ permanentŭ asupra administrațiunei funcționarilorŭ; apoi trebuescŭ stabilite formele apelațiunilorŭ, trebue creatŭ unŭ forŭ administrativŭ pe base sănĕtóse. Pentru acestŭ scopŭ se va desbate lucrulŭ de bărbațĭ cu praxă, carĭ vorŭ fi conchemațĭ din tóte părțile țĕrii, și numai după aceea îșĭ va stabili definitivŭ guvernulŭ proiectele și le va aduce în dietă. D-lŭ Tisza spuse, că încă în cursulŭ sesiunei viitóre se vorŭ puté presenta în dietă: proiectulŭ de lege despre jurisdicțiunea administrativă și unulŭ despre regularea comunelorŭ; prin celŭ dintâiu, când întregulŭ sistemŭ va fi construitŭ, va fi dată fără întârdiere siguranța de dreptŭ în administrațiune.

Astfelŭ zugrăvì d-lŭ Tisza reforma administrațiunei, din care prin numirea funcționarilorŭ face o unéltă a guvernului, și despre care totușĭ susține, că nu vatĕmă autonomia municipiilorŭ. Astă năsdrăvăniă în adevĕrŭ că numai d-lŭ Tisza o póte face, celŭ care tóte le întortochéză.

Negreșitŭ că după atâta vorbă, limba și gâtulŭ uscându-i-se, d-lŭ Tisza a ridicatŭ paharulŭ — era la banchetŭ — și a bĕutŭ — nu'i vorbă pentru sine, dér elŭ dise că pentru aceia, carĭ suntŭ hotărîțĭ sĕ apere libertatea față cu aceia, carĭ abuséză de armele ei; pentru aceia carĭ suntŭ gata sĕ apere liniștea, concordia între clase și confesiunĭ; pentru aceia carĭ gata suntŭ sĕ apere buna înțelegere și concordia între toțĭ membrii națiunei maghiare și între armată; și în fine pentru locuitorii Oradiei marĭ, carĭ au făcutŭ și în trecutŭ totulŭ când a fostŭ vorba de apĕrarea intereselorŭ, dreptului, constituțiunii, legilorŭ patriei, și carĭ și acum vorŭ face totulŭ, *décă inimiculŭ arŭ bate la ușă, póte, și din altă parte.*

Cetindŭ rêndurile de mai susŭ, cui nu i-ar veni sĕ rîdă de fățărnicia vameșului Tisza, bine sciindŭ că elŭ e capulŭ celorŭ carĭ îșĭ batŭ jocŭ de libertate, prin încălcarea drepturilorŭ cetățenilorŭ de limbă nemaghiară; că elŭ e capulŭ celorŭ carĭ turbură liniștea și concordia dintre classe și confesiunĭ; că elŭ e capulŭ celorŭ carĭ prin cultulŭ lui Kossuth turbură buna înțelegere și concordia dintre cetățenii nemaghiarĭ și dintre armată? S'au dusŭ de multŭ timpurile, când d-lŭ Tisza putea sĕ-șĭ trécă fățărnicia dreptŭ banĭ bunĭ.

*

„Budapester Tagblatt“, ocupându-se cu o frasă din vorbirea d-lui Tisza, prin care acesta a datŭ a se 'nțelege, că va lua în considerațiă drepturile funcționarilorŭ municipalĭ deja aleșĭ, o esplică astfelŭ:

Cu încheierea anului acestuia espiră cei șése, anĭ pentru carĭ au fostŭ aleșĭ funcționarii municipalĭ, și ar trebui sĕ se facă alegerĭ nouĕ pe alțĭ șése anĭ. După vorbele d-lui Tisza, funcționarii cei noi, carĭ s'ar alege de rêndulŭ acesta, fiindŭ în funcțiune în anulŭ 1892, când se facŭ alegerĭ nouĕ pentru dietă, décă vorŭ ajuta guvernului la alegerĭ, atuncĭ „vorŭ fi luațĭ în considerațiă“, altfelŭ nu. Asta-i o apucătură măéstră de curteșire a d-lui Tisza, dice fóia din vorbă, dér speră, că dieta îi va trage d-lui Tisza o dungă peste socotélă, înființând unŭ provisoriu de doi anĭ, în cursulŭ căruia guvernulŭ va avé destulŭ timpŭ sĕ numéscă funcționarii. Vorba e, că mamelucii d-lui Tisza odată cu capulŭ nu se vorŭ învoì cu acéstă propunere, și d-lŭ Tisza totŭ îșĭ va juca mendrele.

Din afară. *Regina Natalia a Serbiei* se află de câteva dile în Belgradŭ, ca sĕ'șĭ vadă pe fiu-sĕu Alexandru. Câtŭ de marĭ suntŭ simpatiile poporului sêrbescŭ pentru Regina Natalia, s'a doveditŭ cu ocasiunea sosirei acesteia în Belgradŭ, unde a fostŭ primită cu entusiasmŭ de nenumĕrată mulțime de porŭ, orașulŭ fiindŭ împodobitŭ cu stégurĭ și iluminatŭ. Nu'i vorbă, guvernulŭ și regența n'au fostŭ de față la primirea Reginei Natalia, pentru că așa au dictatŭ, se vede, interesele de înaltă politică ale statului.

Până acum Regina n'a avutŭ nicĭ o întêlnire cu regele Alexandru, pentru că acéstă întêlnire atêrnă de împlinirea unorŭ condițiunĭ puse de regență, pe care Regina mamă nu vrea sĕ le priméscă, dicêndŭ, că dreptulŭ ce'lŭ are ea de a'șĭ vedé pe fiu-sĕu, fiindŭ unŭ dreptŭ naturalŭ și divinŭ, e mai pe susŭ de orĭ-ce paragrafŭ de lege. Cu tóte astea tractările între Regina Natalia și între regență urméză. Décă nu se va puté ajunge la o învoială până la 13 Octomvre, când se întrunesce Scupcina, e probabilŭ că va interveni acésta în cestiune, recunoscêndŭ Reginei acele drepturĭ ce ca unei mame i-se cuvinŭ. Așa se discută în cercurile guvernamentale radicale.

Scirĭ din Belgradŭ spunŭ, că comandantulŭ gardei palatului a primitŭ ordinŭ sĕ împedece pe Regina Natalia de a intra în palatŭ, dér sĕ nu useze de forță, décă ea ar încerca sĕ intre cu puterea. Situația e în adevĕrŭ cam critică, căcĭ în urma popularitățiĭ, de care se bucură Regina Natalia, și a dispositiunii iritate a poporului, s'ar puté nasce unele neajunsurĭ. Guvernulŭ a și luatŭ mĕsurĭ pentru a înlătura orĭ-ce mișcare pe strade, cu atâtŭ mai multŭ, că se pare a fi de față în Belgradŭ agențĭ rușĭ, și că Regina Natalia a conferitŭ de trei orĭ cu ministrulŭ plenipotențiarŭ rusŭ din Belgradŭ, cu dlŭ Persiani. Asemenea temerĭ însĕ nu'șĭ potŭ avé loculŭ, după ce însașĭ Regina Natalia se esprimă mai cătră toțĭ câțĭ o visitéză, că vrea sĕ petrécă în Belgradŭ numai ca *persónă privată*, prin urmare fără pretensiunĭ de a se amesteca în afacerile statului orĭ în politică, singura ei dorință fiindŭ de a vedé pe fiu-sĕu.

„Contemporany Review“ publică unŭ articulŭ, atribuitŭ de „Daily New“ lui Gladstone, care *atacă alianța triplă* și declară, că acéstă alianță *nu e o ligă a păcii*. Articolulŭ *condamnă alăturarea Italici* la alianța, care e periculósă pentru Italia, și *justifică* sub anumite împrejurărĭ unŭ *rĕsboiu de rĕsbunare din partea Franciei pentru recucerirea Alsației-Lotaringiei.*

SCIRILE DILEI.

Schimbare de garnisónă. Batalionulŭ 28 de vênătorĭ din Făgărașŭ a plecatŭ la Bielina în Bosnia în loculŭ unui batalionŭ din regimentulŭ 2 de infanteriă, care vine la Făgărașŭ.

* *

Statutulŭ tăiătorilorŭ de lemne, stabilitŭ de comuna Brașovŭ la îndemnulŭ poliției și admisŭ de comitatŭ, n'a primitŭ aprobarea ministerială din motivŭ, că tăiarea lemnelorŭ cu ferĕstrĕulŭ nu e industriă, ci lucru de dilerŭ și ca atare nu se póte supune nicĭ unei restricțiunĭ. Decisiunea ministerială recomandă de altmintrelea, pentru înlăturarea rĕului, înființarea unui ferĕstrĕu cu vaporŭ!

* * *

Nou oficiu postalŭ și telegraficŭ s'a deschisŭ în Tulgheșŭ, comit. Ciucului.

* * *

Bolnavĭ de ochĭ au fostŭ primițĭ în spitalulŭ pentru bóle de ochĭ r. ung. din Brașovŭ în cursulŭ lunei Septemvre st. n. 32 inșĭ, ér 37 au fostŭ liberațĭ ca lecuițĭ; rĕmaserĕ la finea lui Septembre 17 bolnavĭ de ochĭ în tratare. Operațiunĭ la ochĭ s'au făcutŭ 15, între carĭ 7 operațiunĭ pentru delăturarea albeței.

* * *

Regaliele Bistriței. Comuna Bistrița a cerutŭ despăgubire pentru regalii, cu ocasiunea tractărilorŭ ce s'au ținutŭ în acéstă privință la 16 Septemvre, 310,747 fl. 20 cr. pentru regalulŭ rachiului, 525,515 fl., pentru alŭ vinului, 48,662 fl. 80 cr., pentru alŭ berei, cu totulŭ 884 de mii 925 fl. La o împăciuire nu s'a ajunsŭ, deórece representanții erariului financiarŭ au găsitŭ pré marĭ pretențiunile comunei. Afacerea se va da subcomisiunei comitetului administrativŭ spre decidere. Până acum în comitatulŭ Bistrița-Năsăudŭ s'a tractatŭ cu 99 partide în afacerea regalielorŭ și cu 79 partide s'a ajunsŭ la învoiélă.

* * *

Invĕțătorŭ omorîtŭ. Precum împărtășesce „Kolozsvar“, Stefanŭ Jepura cu trei tovarășĭ plătițĭ au bătutŭ pe învĕțătorulŭ Ladislau Balazs din Stoia, comit. Cojocnei, până ce șĭ-a datŭ sufletulŭ, fiind-că învĕțătorulŭ ajutase judelui localŭ sĕ zălogéscă vitele lui Jepura găsite păscêndŭ pe locŭ opritŭ. Făptuitorii suntŭ arestațĭ în Clușiu și șĭ-au mărturisitŭ fapta, dér susținŭ că n'au vrutŭ sĕ omóre pe învĕțătorulŭ.

* * *

Focŭ. In Crisbavŭ au arsŭ șura și grașdulŭ lui George Mire. Paguba e de 150 fl., din carĭ 100 fl. erau asigurațĭ. In Avrigŭ au arsŭ în sĕptĕmâna acésta peste 90 de case, fiindŭ foculŭ ajutatŭ de unŭ vêntŭ cumplitŭ. Vênătorii dela batalionulŭ 28, carĭ tocmai se aflau pe drumŭ cătră Bosnia, au ajutatŭ fórte multŭ la stingerea focului.

* * *

---

tunereculŭ, observă grapa și plugulŭ sub șopronŭ. Se uită cu încordare într'acolo, nu vede pe nimenĭ.

Trebue, că numai mi-s'a părutŭ, cugetă elŭ, dér totușĭ e mai bine, décă voiu ocolì loculŭ. Se strecură de-alungulŭ șurei; așa de ușorŭ călca elŭ cu papucii de bastŭ, încâtŭ însușĭ nu-șĭ audia pașii. Ajungêndŭ în colțulŭ casei, fulgerà ceva aprópe de plugŭ, apoi cu-o fîșiitură se risipì. Inima îi îngheță în peptŭ, elŭ stĕtù pe locŭ. Totŭ în loculŭ acela începe acum sĕ ardă cu flacărĭ, lămuritŭ vede Ivanŭ într'o lumină mare pe unŭ omŭ cu o căciulă în capŭ pititŭ la pămêntŭ cu fața întórsă, acela aprinde unŭ mănunchiu de paie, pe care'lŭ ține în mână. Incremenitŭ de spaimă, Ivanŭ înhólbă ochii cătră acelŭ locŭ, în fine se reculese și păși cu pașĭ marĭ spre omulŭ acela. Nu-mĭ va scăpa, îndată voiu pune mâna pe elŭ.

Nu făcù însĕ câțiva pașĭ și într'altă parte începù deodată sĕ ardă, paiele de pe coperișŭ iau focŭ și la lumina acésta vede Ivanŭ pe — Gavrilă. Intocmai după cum se aruncă uliulŭ asupra ciocârliei, așa se aruncà Ivanŭ asupra șchiopului. Ilŭ voiu lega — nu-mĭ va puté scăpa! Gavrilă însĕ audi pașì îndĕrĕtulŭ sĕu, se uità împrejurŭ și ca unŭ iepure, sĕ te mirĭ de unde și-a luatŭ iuțéla, șchioĕptà elŭ dealungulŭ șurei.

„Nu-mĭ vei scăpa!“ strigà Ivanŭ și se luà după elŭ.

P'aci era sĕ'lŭ apuce de gulerŭ, când Gavrilă, smâncindu-se, fugì mai departe, pe când elŭ însușĭ acățându-se în haina sa cădù la pămêntŭ. Iute se ridică însĕ, strigă după ajutorŭ și fuge mai departe.

Intr'aceea ajunse Gavrilă la casa sa; dér Ivanŭ fugea după elŭ, voia tocmai sĕ pună mâna pe elŭ, când deodată ceva ca o pétră îlŭ lovesce în frunte și îlŭ ameţeșce. Gavrilă cu unŭ parŭ de stejarŭ lovì cu tótă puterea pe Ivanŭ în capŭ.

Lui Ivanŭ i-se făcù întunerecŭ dinaintea ochilorŭ, se clătinà și cădù. Când îșĭ venì în simțire, Gavrilă dispăruse. Ca lumina dilei se întinse foculŭ, și în partea casei sale pârăia și trosnea. Partea de dindĕrătŭ a șurei sale sta în flacărĭ, și șura din apropiere ardea; focŭ și fumŭ, scânteile paielorŭ aprinse amestecate cu fumŭ se lăsară asupra casei.

„Ce este asta. frațilorŭ?“, strigà Ivanŭ ridicândŭ mânile, „N'aveam decâtŭ sĕ scotŭ paiele aprinse din coperișŭ și sĕ năbușescŭ foculŭ!“

Elŭ voì sĕ strige, însĕ îlŭ înecà rĕsuflarea, nu putea vorbi elŭ voì sĕ fugă, însĕ piciórele sale abia se mișcau și se împletecea. Elŭ păși unŭ pasŭ, doi pașĭ, rĕsuflà odată și apoi merse mai departe. Ajungêndŭ în curtea sa ardea deja șura și pórta; din casă eșiau flacărĭ, împedecândŭ astfeliu atâtŭ întrarea câtŭ și eșirea. O mulțime de ómenĭ se adunară, dér nu puteu ajuta de locŭ. Vecinii îșĭ scóseră de prin casă totŭ ce aveau, totŭ asemenea scóseră vitele din grajdŭ. De pe casa lui Ivanŭ sărì flacăra pe casa lui Gavrilă; și bătândŭ vêntulŭ mai tare, se întinse pe uliță în susŭ și astfeliu jumĕtate satulŭ era în flacărĭ.

Pe bĕtrânulŭ din casa lui Ivanŭ îlŭ scóseră afară, mobilele arseră, ómenii îșĭ mântuiră mai numai viéța. Pe lângă caii, carĭ nu erau la pășune și se aflau în grajdŭ, arseră tóte vitele, arseră găinĭ, plugurĭ, grape, telegĭ, lădile femeilorŭ, — ba chiar și bucatele din ariă arseră — arse totŭ.

Gavrilă îșĭ mântuì câteva vite și câteva unelte.

Tótă nóptea ținù foculŭ. Ivanŭ sta lângă curtea sa, privea flacările și repeta necontenitŭ:

„Ce va sĕ dică asta, frațilorŭ? N'aveam decâtŭ sĕ tragŭ paiele aprinse din coperișŭ și sĕ năbușescŭ foculŭ.“

Cădênd coperișulŭ, elŭ se bagă în casă, apucă o bârnă și o scóte afară. Femeile sĕ încércá sĕ-lŭ rețină, elŭ însĕ se băgă éră în casă. Apucêndu-lŭ amețéla, se clătinà și cădù. Fiiulŭ sĕu celŭ mai mare sărì, și-lŭ trase afară. Pĕrulŭ și barba ca și hainele lui erau pîrlite, o mână era rănită. Elŭ însĕ nu simțea arsura. Ómenii diceau, că din causa mâhnirei celei marĭ șĭ-a perdutŭ mintea. Pe încetulŭ se stînse foculŭ, Ivanŭ însĕ

Esposițiă de póme și de vite s'a organisatŭ în Sibiiu. Cea de póme s'a deschisŭ ađĭ, cea de vite se va deschide Marțĭ.

***

Tergulŭ anualŭ din Săliște probabilŭ că nu se va ține deocamdată din causa bólei de gură și de unghii, ce s'a ivitŭ între vite. La têrgulŭ anualŭ din Mediașŭ, ce s'a ținutŭ în đilele acestea au fostŭ puține vite, érășĭ din pricina bólei de gură și de unghii ce bântue între vitele unorŭ localitățĭ din împrejurime.

***

Nenorocire. Din Roșia se scrie, că stratulŭ Petru-Pavelŭ din mina de aurŭ dela Vulcoiu s'a dărîmatŭ ; din norocire în acelŭ momentŭ erau numai trei lucrătorĭ în stratŭ, dintre carĭ însĕ Alecsandru Trifanŭ a fostŭ strivitŭ de nu se mai cunoscea; ceilalțĭ doi încă suntŭ răniți de mórte.

***

Câștigŭ la loterie. Mai suntŭ și de aceia, carĭ câștigă câteodată la loteria mică, însĕ nu ca Melchior Farkas, celŭ cu înșelăciunile dela oficiulŭ de loteriă din Timișóra, ci în modŭ cinstitŭ. Astfelŭ a câștigatŭ la ultima tragere dela 28 Septemvre din Graz o calfă a unui aurarŭ cu numele Alois Jäger din Klagenfurt. Elŭ a fostŭ pusŭ pe numerele 3,24 și 33 terno-seco đece florinĭ și apoi a plecatŭ la Viena ca sĕ-șĭ caute acolo lucru. Mercurĭ s'a dusŭ Jäger la o colectură în Viena ca sĕ întrebe ce numere au eșitŭ la loteria din Graz. Când fata dela tarabă îi înșiră numerii, carĭ au eșitŭ, tînĕrulŭ se convinse încă-odată décă a vorbitŭ adevĕrulŭ, după aceea se îngălbini și căđŭ la pămêntŭ fără simțire când i-se spuse că a câștigatŭ 48,000 florinĭ. Abia târđiu după ce sosi mediculŭ putŭ sĕ'șĭ revină în fire calfa norocósă. Cei de față începură deja a crede că nu se va mai sculă.

***

Anticitățĭ interesante au fostŭ găsite cu ocasiunea săpăturilorŭ la facerea unui nou stăvilarŭ în Török-Becse din Torontal. S'a găsitŭ unŭ șoldŭ fórte mare de mamutŭ, în apropierea acestuia diferite óse de animale, scărĭ străvechĭ de șea, unŭ lanțŭ de bronzŭ și două căldărĭ grele de metalŭ. Lucrurile găsite se păstréză deocamdată în cancelaria societății riverane de apĕrare din Török-Becse.

***

Inmormêntarea lui Zacharia Stoianof, patriotulŭ și literatulŭ bulgarŭ, președintele Sobraniei, s'a făcutŭ Mercurĭ la Rusciucŭ. După serviciulŭ divinŭ oficiatŭ de mitropolitulŭ Grigorie, coșciugulŭ fŭ dusŭ cu mare solemnitate la ultima locuință. In capulŭ procesiunei era călare unŭ despăţĕmêntŭ de gendarmĭ avêndŭ în fruntea sa pe perfectulŭ, d. P. Vinaroff, apoi musica militară, școlele, ofițerii purtândŭ decorațiunile repausatului, numerose corone, duse de delegațiunele orașelorŭ, stégurile bisericescĭ, unŭ corŭ de cântăreți, clerulŭ; după clerŭ venea carulŭ funebru, apoi familia repausatului, comandantulŭ pieței urmatŭ de corpulŭ ofițerescŭ, perfectulŭ județului, consiliulŭ comunalŭ și funcționarii statului, deputații din diferite orașe, armată, societățile și în fine o mulțime imensă. La cimitirŭ s'au pronunțatŭ mai multe discursurĭ.

Din pașalîculŭ Carașŭ-Severinului.

Cin Caransebeșŭ primesce fóia „Budap. Tgbltt". unŭ articulŭ, în care se đice, că stările ce domnescŭ în comitatulŭ Carașŭ-Severinului facŭ sĕ nu mai semene acestŭ ținutŭ ca parte a unui statŭ, unde e dreptulŭ și cultura. Vechia administrațiă grănițărescă era în totŭ casulŭ mai bună și pentru poporațiune mai de suferitŭ decâtŭ administrația de ađĭ. Atuncĭ domnea respectulŭ legii și alŭ deregĕtoriei, ér ađĭ legile suntŭ nebăgate'n sémă și autoritățile nu se bucură de nicĭ unŭ respectŭ, fiindcă ținta lorŭ principală e îndreptată într'acolo, ca din fiăcare lege sĕ tragă câtŭ se póte mai mare folosŭ personalŭ, ér de esecutarea legii puținŭ le pasă.

„Rĕulŭ celŭ mai mare — continuă foia pestană — zace în corupțiunea cea fórte întinsă a organelorŭ administrative, încâtŭ abia se póte cugeta o mai mare corupțiune. In cursŭ de doi anĭ, dintre patru solgăbirăi doi a trebuitŭ sĕ fiă suspendațĭ din causa manipulării fraudulóse de banĭ publicĭ. Afară de acésta, fostulŭ proto-notarŭ alŭ orașului Caransebeșŭ și câțĭva notarĭ de cercŭ se află parte în cercetare criminală, parte în cercetare disciplinară, și în multe comune s'au constatatŭ lipse de banĭ, în altele domnescŭ în adevĕrŭ stărĭ orientele. Décă undeva e nevoiă de o temeinică reformă a administrațiunei, atuncĭ e în comitatulŭ Carașŭ-Severinŭ, căcĭ e vorba acĭ *de a câștiga pentru ideia de stat maghiară* o poporațiune cu inima bună, dusă în rătăcire de popĭ, de învĕțătorĭ și pensioniștĭ grănițerĭ ruginițĭ. Dér pentru a o câștiga, trebue o administrațiă rațională și cinstită..."

Audĭ năsdrăvănia dracului! Administrația e coruptă în Carașŭ-Severinŭ ca nicăierĭ altundeva, doi solgăbirăi au fostŭ suspendațĭ, pentru-că au mâncatŭ banĭ publicĭ, unŭ protonotarŭ și câțĭ-va notarĭ de cercŭ suntŭ trașĭ în cercetare criminală orĭ disciplinară, și cu tóte astea totŭ popii și învĕțătorii valahĭ cu pensionarii grănițerĭ amăgescŭ poporațiunea! Apoi bine jupânilorŭ, în mâna acestora e administrațiunea comitatului? Voi înșĭ-vĕ spunețĭ, că administrația grănițărescă era mai bună ca cea ungurescă de ađĭ, care nu mai respectă nicĭ lege nicĭ nimicŭ, și cu tóte astea totŭ „hoții" de păgubașĭ suntŭ de vină! In adevĕrŭ, trebue sĕ ai capŭ ungurescŭ, ca sĕ poțĭ afirma asemenea stupidităţĭ.

Unŭ memoriu ungurescŭ

în cestiunea reformei administrațiunei.

Điarulŭ „Egyetértés" publică memorandulŭ acela, care a fostŭ prelucratŭ de ministrulŭ de interne contele Teleki și de secretarulŭ de statŭ Tibad în înțelegere cu mai mulțĭ membrii ai cabinetului, pentru reforma administrațiunei. Acestŭ memorandŭ a fostŭ în ședințele din urmă discutatŭ de consiliulŭ de miniștrii. Actulŭ acesta, cu tóte că e voluntarŭ nu conține decâtŭ conturile reformei și propune următórele:

Mai întâiu *schimbarea legei comunale* în acea privință, că afacerile autonome sĕ fiă separate de acelea, carĭ constau în esecutarea hotărîrilorŭ regimului centralŭ și alŭ municipiului. Afacerile autonóme trebue sĕ fiă corectŭ precisate și controlate, dér suntŭ încredințate comunei. Celelalte agende trebue sĕ fiă depărtate din competența comunală, și sĕ fiă date unorŭ *comisariate de grupurĭ*, carĭ sĕ fiă tocmai așa organisate, ca și notariatele de ađĭ. Aceștĭ comisarĭ vorŭ avé *calificațiunea notarilorŭ de până acum* și vorŭ fi denumițĭ *pe viéță* din partea ministrului, capătă léfă și pensiune din cassa statului, și potŭ fi suspendațĭ din postŭ numai pe basa unei sentințe judecătorescĭ séu disciplinare, dér potŭ fi totdéuna strămutațĭ cu loculŭ din partea ministrului de interne. Comisarulŭ capătă instrucțiune dela fisolgabirĕu și îi este acestuia subordinatŭ. Președintele autonomŭ lŭ comunei este îndatoratŭ ca sĕ sprijinéscă pe comisarulŭ de grupurĭ în tóte întreprinderile sale.

In orașe cu magistratŭ regulatŭ sĕ se facă o asemenea separare a competențelorŭ, numai cu acea abatere, că esecutarea ordinațiunilorŭ guvernului aicĭ sĕ nu sĕ facă prin unŭ organŭ alŭ statului, ci prin primarulŭ, care în urma funcțiunei sale duple pe basa propunerei representanței alese cetățenești, va fi denumitŭ pe viéță din partea monarchului! atâtŭ léfa câtŭ și pensiunea o va primi din cassa statului, nu póte fi transferatŭ și numai pe basa unei sentințe judecătorescĭ séu disciplinare póte fi destituitŭ.

Totdeodată în astfelŭ de cetățĭ va trece poliția în mâna statului, personalulŭ aceleia va fi denumitŭ de ministru de interne, vorŭ căpĕta léfă și pensiunea dela statŭ și potŭ fi transferațĭ; atêrnă directŭ dela vice-șpanulŭ. Și primarulŭ primesce instrucțiunĭ dela acesta și îi este subordinatŭ. Autonomia acestorŭ orașe sĕ fiă lăsată pe basa cea mai largă.

Cu privire la comitate, conține memorandulŭ următórele: Fisolgăbirĕulŭ va fi denumitŭ pe viéță, la propunerea ministrului de interne, din partea regelui, va fi plătitŭ de statŭ, și din punctŭ de vedere alŭ serviciului póte fi transferatŭ. Ceilalțĭ funcționarĭ ai fisolgăbirĕului vorŭ fi denumițĭ totŭ sub astfelŭ de modalitățĭ din partea ministrului de interne. Fisolgăbirĕulŭ primesce instrucțiunĭ dela vice-șpanulŭ, căruia îi este subordinatŭ. Funcționarii și comisarii de grupurĭ au sĕ asculte de elŭ, elŭ trebue sĕ se îngrijéscă și despre aceea, ca atâtŭ comunele cele marĭ câtŭ și comunile cele micĭ se esciteze după regulamentŭ și conformŭ binelui publicŭ, drepturile și regulativele autonome ale lorŭ.

Dintre ceilalțĭ funcționarĭ ai comitatului vorŭ fi denumițĭ de monarchulŭ proto-notarulŭ, fișcalulŭ, președintele scaunului orfanalŭ și asesorii și casierulŭ. Pe celŭ din urmă îlŭ propune ministrulŭ de interne, pe ceilalțĭ representanța comunală. Personalulŭ ajutătorŭ va fi denumitŭ de monarchulŭ la propunerea comitelui supremŭ séu a vicișpanului. Funcționarii orașului, cu escepțiunea primarului și a personalului poliției, vorŭ fi aleșĭ pe viață.

Exercitarea drepturilorŭ autonome, și a celor așa numite politice, representațiunĭ etc. vorŭ fi și de aicĭ înainte în mânile municipiilorŭ ambelorŭ categorii. Nemijlocita inspecțiune și controlă a guvernului o exercită în ambele sfere de competență, fișpanulŭ. Esamenulŭ practicŭ de administrațiune se va organisa încă în decursulŭ anului pentru ca câtŭ se póte de multe persóne sĕ-șĭ câștige calificațiunea pentru oficiile superióre ale administrațiunei, și astfelŭ guvernulŭ sĕ pótă dispune asupra unui materialŭ mai bogatŭ și mai bunŭ.

Corespondența „Gaz Trans."

Selagiu, 25 Septemvre 1889.

In timpulŭ de ađĭ fórte multe pretensiunĭ se ivescŭ față cu școla. Dér școla fără învĕțătorŭ nicĭ nu se póte cugeta, căcĭ școla e numai unŭ corpŭ, ér învĕțătorulŭ sufletulŭ ei, prin urmare: dênsulŭ e școla, dênsulŭ face școla. Așadér, décă învĕțătorulŭ e școla, tuturorŭ pretensiunilorŭ dênsulŭ e îndatoratŭ a le satisface. Biserica, statulŭ, națiunea, comuna și familia, tóte au cele mai deschilinite pretensiunĭ față de învĕțătorŭ și ca sĕ pótă corĕspunde tuturor trebue sĕ fiă în cariera sa cea spinósă și neremunerată, câtŭ de perfectŭ și bine preparatŭ,'elŭ trebue sĕ fiă diligentŭ și neobositŭ. Dênsulŭ are de a lupta cu mai mulțĭ inimicĭ deodată, — dintre

---

totușĭ sta pe loculŭ unde arsese și repeta mereu: „Ce-i asta? frațilorŭ! Ar fi trebuitŭ sĕ le scotŭ numai afară!"

Desŭ de diminéță veni feciorulŭ starostelui la elŭ.

„Moșŭ Ivane, tatălŭ-tĕu zace pe patulŭ morții, elŭ te chiamă sĕ-șĭ ia rĕmasŭ bunŭ dela tine!"

Ivanŭ uitase și de tatălŭ sĕu și nu înțelegea ceea ce îi spunea.

„Ce tată?" întrebă elŭ. „Cine mĕ chiamă?"

„Elŭ te chiamă se'șĭ ia rĕmasŭ bunŭ dela tine. Trage sĕ móră în casa nóstră, vin'o moșŭ Ivane!"

Cu greu înțelese Ivanŭ, și se duse cu fiiulŭ starostelui.

Scoțendu-lŭ pe bĕtrânŭ afară din casă când ardea, elŭ fŭ rănitŭ de nisce paie aprinse. Elŭ fŭ dusŭ în casa starostelui din satulŭ vecinŭ.

Ajungêndŭ Ivanŭ la tatălŭ sĕu, se aflau în odaiă nevasta starostelui și pe cuptorŭ copiii ei. Ceilalțĭ se duseră la loculŭ unde arsese. Bĕtrânulŭ era întinsŭ pe o laviță cu o lumînare în mână și se uita în spre ușă. Vĕđêndŭ pe fiulŭ sĕu că intră, tresărì puținŭ. Ivanŭ se apropiă de elŭ.

„Ce e Vanîka", îlŭ agrăi bĕtrânulŭ, „nu țĭ-amŭ spusŭ? Cine e acela, care a pusŭ focŭ?"

„Elŭ, tată, elŭ, l'am prinsŭ asupra faptei sale. In presența mea puse foculŭ sub coperișŭ. N'aveam decâtŭ sĕ tragŭ afară snopulŭ de paie și sĕ-lŭ stingŭ — și nimicŭ nu s'ar fi întêmplatŭ."

„Ceasulŭ morții mele a sositŭ, Ivane. Și tu vei muri odată, spune-mĭ alŭ cui e pĕcatulŭ acesta?"

Ivanŭ înholbă ochii la tatălŭ sĕu, însĕ tăcŭ, elŭ nu putea sĕ vorbéscă nimicŭ.

„Spune înaintea lui Dumneđeu, alŭ cui e pĕcatulŭ acesta? Ce țĭ-am spusŭ?"

Ivan se reculese, elŭ înțelese totulŭ. Căđŭ în genunchĭ la picióarele tatălui sĕu și plângêndŭ đise:

„Tată, iartă-mĕ, pentru numele lui Dumneđeu, sunt vinovatŭ, atâtŭ înaintea ta, câtŭ și înaintea lui Dumneđeu!"

Bĕtrânulŭ apucă lumina cu mâna stângă, voi ca cu cea dréptă sĕ-șĭ facă cruce, nu ajunse însĕ fruntea, decĭ stătŭ pe locŭ.

„Laudă ție Dómne, laudă ție!" murmură elŭ privindŭ la fiulŭ sĕu. „Vanîka, oh! Vanîka."

„Ce e tată?"

„Ce e de făcutŭ?"

Ivanŭ încă totŭ plângea.

„Nu sciu tată, cum o sĕ trăimŭ de aicĭ înainte."

Bĕtrânulŭ închise ochii, mișcă din buze, ca și când șĭ-ar încorda tóte puterile sale, deșchise érășĭ ochii și đise:

„Vețĭ puté voi trăi, décă vețĭ trăi cu Dumneđeu — vețĭ puté trăi." Elŭ tăcŭ, zîmbi și đise mai departe: „Nu spune nimĕnui, Vanîka, cine a pusŭ foculŭ. Acopere pĕcatulŭ străinŭ și Dumneđeu îțĭ va ierta îndoitŭ."

Și apucândŭ lumina cu amêndouĕ mânile, bĕtrânulŭ oftă, se întinse șĭ'șĭ dede sufletulŭ.

* *

Ivanŭ nu făcŭ arĕtare contra lui Gavrilă, și nimenĭ n'a aflatŭ cum s'a iscatŭ foculŭ, mânia sa asupra vecinului dispăruse.

Gavrilă nu se putea mira îndestulŭ, cum de vecinu-sĕu Ivanŭ tace; mai întâiu se temea, mai târđiu însĕ se deprinse cu elŭ. Potolindu-se cérta dintre bărbațĭ, se împăcară și membrii familiei. Ei îșĭ zidiră din nou case și ambele familii locuiră într'o ogradă. Deși nu mai zidiră casele așa aprópe una de alta, totușĭ rĕmaseră și acum ca și mai înainte Ivanŭ și Gavrilă vecinĭ.

Și după cum au trăitŭ bĕtrânii, așa trăiescŭ și ei acuma ca nisce bunĭ vecinĭ. Ivanŭ Șcerbakov se gândesce la vorba bĕtrânului: *„Stinge foculŭ până ce nu ia flacără."*

Décă îi face cineva rĕu, elŭ nu se gândesce la rĕsbunare, ci sĕ silesce sĕ facă pace; décă cineva îi aruncă vorbe urîte, elŭ nu-i rĕspunde totŭ cu astfelŭ de vorbe, ci dimpotrivă sĕ silesce sĕ'lŭ învețe ca sĕ nu vorbéscă vorbe rele. Totŭ așa făceu femeile și copii. Și Ivanŭ Șcerbakov se ridică din nenorocire, și bunăstarea lui crescŭ.

care doi îlŭ amărescŭ mai tare: neajunsele cele multe şi nesciinţa şi nepreceperea poporului.

Dela învĕţătorŭ sĕ pretindŭ tôte. Elŭ trebue sĕ aibă studiile, pregătirea de lipsă, sĕ fiă pedagogŭ bunŭ, sĕ cunóscă şi agronomia, sĕ pricépă şi multe soiurĭ ale industriei de casă, sĕ fiă şi stuparŭ, prăsitorŭ de vermĭ de mătase şi încă şi musicantŭ ş. a.

Apoi deşi nu suntemŭ în stare cu toţii a satisface cerinţelorŭ amintite, totuşĭ cu tótă liniştea sufletéscă potŭ afirma, că cea mai mare parte a învĕţătorimei nóstre corĕspunde între împrejurările grele de adĭ cu diliginţă şi zelŭ chiămării sale grele.

Clasa mai inteligentă a societăţii, ba încă şi poporulŭ ţĕranŭ mai deşteptŭ a începutŭ deja a recunósce în învĕţătorŭ, — pe adevĕratulŭ şi neobositulŭ rĕspânditorŭ alŭ culturei şi civilisaţiunei. Numai unii domnĭ preoţĭ încă nicĭ până în diua de adĭ nu voiescŭ a recunósce pe învĕţătorŭ de ceea ce trebue sĕ fiă, ci'lŭ privescŭ ca pe celŭ mai netrebnicŭ sclavŭ, ca pe o unéltă órba a dumnealorŭ şi ca şi cum învĕţătorulŭ nicĭ nu ar avé mai sublimă misiune, decâtŭ a se têrêĭ ca şi unŭ vermuleţŭ la piciórele dumnealorŭ.

Eu, care scriu acestea ca Sĕlăgianŭ, numai din Sĕlagiu şi vorbescŭ. Harŭ domnului, că şi în Sĕlagiu nu avemŭ mulţĭ de aceia, cărora le place a lua în batjocură pe învĕţătorĭ. De astădată nu voiu spune numele acestora, ci voiu arăta numai unele din faptele neomenóse cu care năcăjescŭ ei pe învĕţătorii din parochiile lorŭ.

Unŭ domnŭ preotŭ a prinsŭ mâniă pe învĕţătorŭ numai pentru-că învĕţătorulŭ nu s'a învoitŭ: ca caii domniei sale sĕ păşuneze în grădina de pomăritŭ a şcólei şi sĕ strice oltoii aflătorĭ acolo — la carĭ a lucratŭ învĕţătorulŭ cu discipulii sĕi. Părintele şi directorele şcólei pentru acésta şi-a isbânditŭ asupra bietului învĕţătorŭ cu aceea: că în S.-ta biserică în presenţa poporului adunatŭ, dându-i învĕţătorului epitete de acelea, de carĭ numai domniei sale i-s'ar fi cuvenitŭ, l'a dechiaratŭ de netrebnicŭ şi suspendatŭ din oficiulŭ sĕu, şi că dênsulŭ cu acela mai multŭ nu va servi; poporulŭ i-a şi nimeritŭ rĕspunsulŭ, dicêndu-i: décă nu voescĭ d-le părinte a servi cu d-lŭ învĕţătorŭ, nu avemŭ ce'ţĭ face, atuncĭ vei merge acolo unde sĕ nu fi într'unŭ locŭ cu d-lui, ér d-lŭ învĕţătorŭ va rĕmâné cu noi. Trămisu-ia tocmai pe curatorele primarŭ învĕţătorului şi câteva şedule, în care l'a întitulatŭ: cu „Jupâne Dascale“, impunêndŭ curatorului, ca nu cumva sĕ-i dică d-le învĕţătorŭ, căcĭ nu merită acelŭ titlu „unŭ diacŭ blăstămatŭ“, deşi învĕţătorulŭ din cestiune e unulŭ din cei mai meritaţĭ învĕţătorĭ din Selagiu.

Apoi se întêmplă, că unii domnĭ preoţĭ din ura cea mare ce-o nutrescŭ faţă de învĕţătorŭ, nu se potŭ răbda nicĭ în Sf-ta biserică şi în decursulŭ sf. liturgii în presenţa tuturorŭ sătenilorŭ sĕ nu insulteze pe cantorŭ-învĕţătorŭ strigândŭ din sântulŭ altariu: „nu e ala glasul“ „nu e aceea pricésna“, „nu e ala tropariulŭ“ — „cântă cum se cade o te du acasă“. Ba s'a întêmplatŭ şi aceea, că unŭ preotŭ aşa a fostŭ de înfuriatŭ odată pe învĕţătorŭ încâtŭ nu s'a sfiitŭ nicĭ de Dumnedeu, nicĭ de ómenĭ a striga pe la mijloculŭ liturgii către învĕţătorŭ: „tacĭ mĕi! că nu cânţĭ bine“! Eu aşa credŭ că în inima astorfelŭ de preoţĭ nicĭ atâta sêmţŭ religiosŭ nu este, câtŭ e unŭ firŭ de muştarŭ, că de ar fi, ar sci respecta loculŭ celŭ sfântŭ unde se află. Poporulŭ care aude acestea cugetă, că învĕţătorulŭ într'adevĕrŭ nu-şĭ pricepe misiunea; deşi acei cantorĭ, cu carĭ s'au întêmplatŭ de acestea, cu toţii suntŭ censuraţĭ din cantŭ şi se póte presupune despre dênşii cu totŭ dreptulŭ, — că sciu cântările, ca şi acei domnĭ preoţĭ carĭ îi batjocurescŭ în locaşulŭ celŭ sfântŭ; acésta nu e pentru alta decâtŭ sĕ le scăriţeze autoritatea, care şĭ-a câştigat'o înaintea poporului prin demnele lorŭ fapte. Unii ómenĭ aşa cugetă: că scăriţêndŭ autoritatea altora 'şĭ vorŭ înălţa mai susŭ pe a lorŭ dér 'se înşélă.

In primăvéra anului curentŭ s'a întêmplatŭ, că la o adunare filială învĕţătorésca meritatulŭ protopopŭ alŭ acelui tractŭ, ca preşedinte, din causă momentuósă neputândŭ lua parte, a denumitŭ în loculŭ d-sale unŭ altŭ preotŭ din tractŭ, care se presideze în adunarea învĕţătorésca. Acelŭ d-nŭ preotŭ s'a şi folositŭ de ocasiunea binevenită, de a-şĭ arăta atotŭ-puternicia şi supremaţia sa asupra micuţilorŭ şi umiliţilorŭ de dascălĭ. Avemŭ datina creştinéscă, că totdeuna ne începemŭ adunările nóstre după-ce mai nainte se celebréză sfânta liturgiă, şi aşa s'a făcutŭ şi cu ocasiunea acestei adunărĭ, unde tocmai acestŭ domnŭ preotŭ a celebratŭ şi când era pe la finea utreniei îlŭ vedemŭ numai că vine în uşa sfântului altarŭ, cu ochii schînteindŭ de mâniă şi strigă câtŭ póte: „da nu cântaţĭ?!!!“ Pentru ce nu cântaţĭ?!! Aşteptaţĭ numai! Da- aşa împliniţĭ porunca d-lui protopopŭ?!“

Invĕţătorii de faţă cu toţii cântau, deşi nu puteu striga aşa tare cu peptulŭ celŭ sdrobitŭ de propunerile de tóte dilele şi cântările cele multe dela sfintele pascĭ, carĭ tocmai atuncĭ trecuseră. Patru inşĭ s'au fostŭ pusŭ în strană şi cântau dela mână, ceilalţĭ secundau, — dealtmintrelea la sfintele liturgii ce se ţinŭ înaintea adunărilorŭ, învĕţătorulŭ localŭ are datorinţa de a cânta cu elevii sĕi; ca sĕ se védă ce progresŭ au făcutŭ în cântările bisericescĭ. Credŭ că d-sa nu ne-a cunoscutŭ datorinţele nóstre; dér atâta ar fi pututŭ sci, că nu i-se cădea a se rĕsti asupra unei cete de învĕţătorĭ nevinovaţĭ şi carĭ cu d-lui nu stau nicĭ într'unŭ necsŭ oficiosŭ şi încă în o comună strĕină şi între ómenĭ strĕinĭ. De purtarea d-sale necorectă aşa s'au indignatŭ poporenii presenţĭ încâtŭ unul a esclamatŭ: „de acésta şi mie încă mĭ-e ruşine“ apoi unŭ domnŭ preotŭ din vecinĭ, care a fostŭ de faţă la cele întêmplate vĕdêndŭ purtarea brutală a părintelui celebrante: a şi eşitŭ din biserică şi a mersŭ numai dreptŭ către casă şi aşa nicĭ n'a voitŭ a asista în acea adunare, unde avea sĕ presideze celebrantele.

Apoi în anulŭ trecutŭ unŭ domnŭ protopopŭ ca directorŭ şi inspectorŭ şcolarŭ alŭ unui tractŭ, aşa mare iubire îşĭ arătă faţă de dascălii sĕi, încâtŭ pe vr'o 4 din ei dintr'odată îi surprinde cu bunăvoinţa părintéscă, că la toţĭ li se curentéză staţiunile ca vacante, — apoi óre pentru ce s'au curentatŭ? aceea nimenĭ nu scie, afară de D-lui. Vĕdêndu-se învĕţătorii cu staţiunile curentate, au mersŭ la protopopŭ şi l'au întrebatŭ, décă are cunoscinţă de acea curentare? Le-a rĕspunsŭ, că are. Atuncĭ unulŭ dintre cei 4 ilŭ întrébă, că pe ce basă i-a curentatŭ staţiunea? Rĕspunsulŭ a fostŭ, că „pentru-ce s'a sfăditŭ cu popa?“ Apoi totŭ cam aşa rĕspunsŭ a datŭ şi celorlalţĭ.

Nĭ-amŭ miratŭ, că măritulŭ ordinariatŭ de Gherla pe ce basă a pututŭ curenta cele 4 staţiunĭ, nedându'şĭ nimenea abdicerea dela staţiune şi nicĭ făcêndu-se paşii legitimĭ pentru suspenderea învĕţătorilorŭ din acele staţiunĭ. Apoi d-lŭ protopopŭ, ca inspectorŭ şcolarŭ, nicĭ atâta nu a sciutŭ, că nu mai merge cu despotismulŭ şi că, esistă legĭ de instrucţiune şi că numai în înţelesulŭ acelora are de a procede faţă de învĕţătorĭ, nu numai din arbitriulŭ d-sale, după usulŭ vechiu.

Dealtmintrelea măritulŭ ordinariatŭ după-ce s'a informatŭ despre starea lucrului şi vĕdêndŭ, că tótă procederea d-lui protopopŭ faţă de acei învĕţătorĭ, nu e alta decâtŭ invidiă şi ură şi că toţĭ paşii d-sale suntŭ în contra legilorŭ scolastice, — a lăsatŭ pe învĕţătorii amintiţĭ în staţiunile lorŭ avute şi ei funcţionéză până în diua de adĭ acolo neconturbaţĭ de nimenĭ, ér d-lŭ protopopŭ căutândŭ se cedeze înaintea dreptăţii şĭ-a pusŭ pofta în cuiu, cu curentarea staţiunilorŭ. Destulŭ ne este însĕ, că şĭ-a arătatŭ inima cea nobilă de părinte sufletescŭ, ca sĕ'lŭ cunóscemŭ şi sĕ scimŭ: că nicĭ unŭ stropŭ nu i-ar fi milă, a pune 4 şi mai multe familii dăscălescĭ în midloculŭ drumului, fără de nicĭ unŭ adăpostŭ, când l'ar lăsa cei mai marĭ.

Mai în anii trecuţĭ era mai dese suspendările învĕţătorilorŭ din staţiunĭ; dér de când avemŭ în fruntea şcólelorŭ nóstre pe Rvdssm. D-nŭ Alimpiu Barboloviciu, vicarulŭ-Silvaniei, care nu voiesce a recunósce interesele personale, particulare, nimĕnui, ci numai dreptatea, binele naţiunei, bisericei şi patriei, nu ne lasă nicĭ pe noi de pradă unorŭ domnĭ fără inimă; ci ne apĕră şi ne scutesce, ca şi unŭ scumpŭ părinte şi mare binefăcĕtorŭ alŭ nostru. Devisa sa e: „Când facemŭ ceva pentru dascălĭ, pentru naţiune amŭ făcutŭ.“ Dascălii rĕmânŭ dela adunările Reuniunilorŭ, dér Rvdssm. D-nŭ vicariu nicĭ dela o adunare generală nu-a rĕmasŭ de când se află în Sĕlagiu.

De când amŭ avutŭ fericirea de alŭ avé în midloculŭ nostru, amŭ întineritŭ şi învĕţămêntulŭ nostru poporalŭ înfloresce pe di ce merge şi putemŭ afirma, că învĕţămêntulŭ nostru înainteză cu paşĭ răpedĭ şi mai alesŭ în tractele şi comunele unde d-nii protopopĭ şi preoţi suntŭ prietinĭ sincerĭ de principii cu Rvdssm. D-nŭ vicariu.

Acelorŭ d-nĭ, carĭ ne cunoscŭ pe noi învĕţătorii, carĭ sciu ce suntemŭ şi ne dau mână de ajutorŭ în înplinirea datorinţelorŭ nóstre, carĭ ne mângăe cu cuvêntulŭ şi cu fapta, le mulţămimŭ din adênculŭ inimei! Dumnedeu sĕ-i ţină cu Rvdssm: D-nŭ vicariu dimpreună până la cele mai adêncĭ bătrêneţe, în sănĕtate, fericire şi putere deplină spre binele şi fala némului nostru românescŭ.

Ér celorŭ ce ne urăscŭ pe noi le dicŭ: învĕţătorulŭ în privinţa valórei şi a însemnătăţii, se póte pune într'unŭ rêndŭ cu toţĭ. N'are nicĭ o causă, precum nu ar trebui sĕ aibă nimenea, ca sĕ se ridice peste alţii; însĕ fără de nemodestiă póte păşi alăturĭ cu alţii. Invĕţătorulŭ se clasifică între aceia, carĭ au ocupaţiune spirituală. Elŭ are de a face cu cele mai sublime sêmţurĭ interne. Invĕţătorulŭ e ochiulŭ celŭ mai neîncunjuratŭ şi de lipsă în acea catenă, care légă scóla rurală de institutele cele mai înalte.

In fine rogŭ pe acei domnĭ, carĭ ne urăscŭ, şi au aşa mare pasiune a ne batjocorì, ca sĕ scie că de nu vorŭ înceta cu maltractările faţă de noi, îi vomŭ da de golŭ înaintea publicului cetitorŭ.

Apoi pe colegii mei îi sfâtuescŭ ca sĕ-şĭ implinéscă scumpa lorŭ datorinţă, cu tótă acurateţa şi punctualitatea şi sĕ-şĭ ascuţéscă cu diliginţă armele lorŭ spirituale; ca décă vorŭ cere împrejurările sĕ aibă cu ce sta în contra orĭcărui inamicŭ. Şi pe elevii noştri sĕ-i crescemŭ şi deprindemŭ câtŭ de bine întru aceea, ca ei când vorŭ fi ómenĭ maturĭ sĕ cunóscă pe următorii noştri, după meritulŭ lorŭ adevĕratŭ, nu din prejudiţiu, ca şi pe noi generaţiunea de astădĭ, — căcĭ şi de nu vomŭ gusta noi din fructele ostenelelorŭ nóstre până ce încă purtămŭ vestmintele acestea pămêntescĭ, — totuşĭ când ne va chema Părintele celŭ ceresc la viéţa eternă, vomŭ trece de aicea cu acea mângăiere: „că talanţii primiţĭ nu i-amŭ îngropatŭ în pămêntŭ“; ci nĭ-amŭ nisuitŭ a'i sporì — aşa, încâtŭ şi următorii noştri sĕ aibă parte din ei, şi dênşii pentru acésta de sigurŭ ne vorŭ amintì ca pe nisce bravĭ anteluptătorĭ dicêndu-ne: „binecuvêntatŭ sĕ fiă numele şi memoria acelora, carĭ s'au nisuitŭ: a ridica pe învĕţătorŭ până la trépta aceea unde i-se cuvine sĕ stea — după chemarea sa sublimă; ér judecătorulŭ celŭ dreptŭ, când ne vomŭ presenta înaintea tronului sĕu celŭ cerescŭ, ne va dice: „Bine, slugă bună şi credinciósă, de puţinŭ a'i fostŭ credinciosŭ, peste multe te voiu pune, întră întru bucuria domnului tĕu.“

Unŭ dascălŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Copenhaga, 5 Octomvre. Ţarulŭ sosesce la 10 Octomvre în Berlinŭ, unde va petrece douĕ dile.

Rectificare. In numĕrulŭ trecutŭ de Duminecă, la pagina 4, colóna 2, la finele articulului „Sfinţirea bisericei din Buşteni“, sĕ se cetéscă: costă aprópe *o sută de mii lei.*

EDUCAŢIUNE.

Cum trebue sĕ fiă crescerea,

ce părinţii o dau copiilorŭ, pentru ca şcóla sĕ-şi ajungă mai cu înlesnire înaltulŭ ei scopŭ.

Motto: Copiiĭ bunĭ suntŭ bucuria părinţilorŭ, temelia şcólei şi fala şi nădejdea îndrepătăţită a némului lorŭ.

(Urmare şi fine.)

De cumva însĕ V'aţĭ câştigatŭ convingerea neîndoelnică, că băétulŭ a cădutŭ în pĕcatŭ, fiţĭ înţelepţĭ; nu'lŭ luaţĭ cu asprime. Arătaţi'i urmările rele ale viţiului lui, nu însĕ în modŭ directŭ, ci indirectŭ. Spuneţi'i de pildă, ce a păţitŭ cutare şi cutare băétŭ, care a sĕvêrşitŭ pĕcatulŭ onaniei. Câtŭ de nefericiţĭ suntŭ astfelŭ de băeţĭ. Nu cumva a făcutŭ şi elŭ astfelŭ? Déră, cum am disŭ, acésta sĕ o faceţĭ cu multă înţelepciune. Gândiţi-vĕ mai 'nainte, cum aveţĭ sĕ vorbiţĭ cu dênsulŭ, ca nu cumva în locŭ de bine, sĕ faceţĭ rĕu prin vre-unŭ cuvêntŭ nechibzuitŭ. Puneţi-vĕ în înţelegere cu ómenĭ experţĭ în privinţa acésta. *Nu daţĭ dilelorŭ rêndŭ a consulta îndată pe unŭ medicŭ, ascultaţi'lŭ şi faceţĭ aşa, cum vĕ va spune elŭ.*

Acestea suntŭ sfaturile, ce Vi le dau în privinţa procederei D-Vóstrĕ în casŭ, când aţĭ observa, că vre-unulŭ din copii Voştri a cădutŭ în pĕcatulŭ pângărirei trupului sĕu.

V'aşŭ spune mai multe în privinţa acésta, dér m'am mărginitŭ, numai pe lângă ce am socotitŭ că Vĕ este mai neapĕratŭ de trebuinţă sĕ sciţĭ, ca sĕ sciţĭ, cum aveţĭ sĕ urmaţĭ. Mai detailatŭ despre tóte vréu sĕ scriu atuncĭ, când totŭ materialulŭ cu care V'amŭ întreţinutŭ până acuma asupra modului: „*Cum are sĕ fiă crescerea, ce părinţii o dau copiilorŭ, pentru ca şcóla sĕ'şĭ ajungă mai cu înlesnire înaltulŭ ei scopŭ*“ îlŭ voiu publica corectatŭ şi înmulţitŭ în ediţiă separată.

Pentru astădată încheiu cu dorinţa ca cuvintele mele în cestiunea crescerei copiilorŭ sĕ fi produsŭ convingerea în părinţii lorŭ, că *décă e sĕ dămŭ şcólei copii bunĭ cu carĭ ea sĕ'şĭ pótă ajunge scopurile ei înalte, părinţii sĕ-şĭ facă datoria lorŭ de bunĭ crescĕtorĭ.*

Dér acésta dorescŭ sĕ o înţelégă şi sĕ o simţă mamele înaintea tuturorŭ.

Mamele cu deosebire trebue sĕ-şĭ facă datoria lorŭ.

Căcĭ mama este chemată de Dumnedeu a pune temeiulŭ celŭ dintêiu voinţei şi aplecărilorŭ, dorinţelorŭ şi străduinţelorŭ copiilorŭ lorŭ.

Mama e chemată a le da copiilorŭ sĕi cea dintâiu hrană, de care sufletulŭ lorŭ are trebuinţă în lunga şi primejdiósa căletoriă prin viéţă. Mama le deschide lorŭ porţile pămêntului şi ale cerului, porţile lumei pămêntescĭ şi cerescĭ, arătându-le drumulŭ spre o viéţă adevĕrată şi fericită.

In crescerea, ce mama o dă copiilorŭ sĕi, sĕ cuprinde talismanulŭ, care ne face se gîcimŭ, de le va merge copiilorŭ ei în viéță bine séu rĕu, de vorŭ fi fericițĭ séu nefericițĭ.

Când casa părintéscă va fi o locuință sfințită, în care sĕ petrécă spiritulŭ sfântŭ alŭ dumnedeirei; când întrênsa va domni iubire, înțelegere și simțŭ de jertfire între părințĭ; când părețiĭ casei părintescĭ nu vorŭ fi pângărițĭ cu cuvinte și fapte murdare, scandalóse; când mamele îșĭ vorŭ face datoria de crescĕtóre așa, cum o cere dela ele Dumnedeu și omenirea: atuncĭ sĕ fimŭ sigurĭ, că sórtea copiilorŭ lorŭ este asigurată. Atuncĭ copii lorŭ vorŭ fi în adevĕrŭ aceea, ce cu dreptulŭ se așteptă dela ei: vorŭ fi mângăierea și bucuria părințilorŭ, temelia și înflorirea școlelorŭ și nădejdea și fala îndreptățită a nemului lorŭ.

—p—

Care este școla cea mai bună pentru fetele de țĕranŭ?*)

O mamă nu-i póte da fetei sale altă zestre mai bună în viéță, decâtŭ sĕ-o créscă ca pe o femeă grijitóre, harnică și cu minte, care în împlinirea chemării ei și în fericirea familiei sĕ'șĭ afle bucuria vieții.

Cea mai bună învĕțătóre e însășĭ mama, căcĭ copilul în desvoltarea lui este celŭ mai primitorŭ pentru tóte învĕțăturile bune, elŭ vede în mamă esemplulŭ celŭ mai viu și demnŭ de imitatŭ, elŭ totŭ ia de bunŭ ce face mama, și de aceea o mamă sĕ se feréscă a-i da unŭ esemplu rĕu. Este de pildă fórte greu a face ca o copilă sĕ fiă iubitóre de ordine și curățenia, décă aceste nu le-a învĕțatŭ dela mama sa. La strădania și crutarea mamei copila ia parte încă de mică, și fără de a sci se dedă cu ele; ér mai târdiu numai cu greu le póte învĕța.

O femeiă, care a învĕțatŭ aceste virtuți dela mamă-sa, respecteză în deprinderile acestora totdéuna pe învĕțătórea ei, și nu póte sĕ esiste o mai mare mulțămire pentru o mamă, decâtŭ când aude, că fiia ei e lăudată pentru însușirile aceste bune, și când îșĭ póte dice: „Acésta o a învĕțatŭ dela mine!“

Cu timpulŭ cresce mare copila și învĕțătorulŭ dice, că are destoinicià bună și că ar fi pĕcatŭ décă nu ar lăsa-o sĕ învețe mai multŭ.

Noi suntemŭ cu stare bunicică dice unŭ părinte, și putemŭ trimite copila undeva sĕ mai învețe ceva, spunețĭ-mĭ numai unde?

Celŭ mai sigurŭ mijlocŭ de a da o crescere cum se cade unei fete de țĕranŭ este a face ca ea sĕ fiă primită într'o familiă bună, unde se pótă învĕța a cunósce o viéță frumósă conjugală, unde sĕ se pótă convinge că unde este educațiune adevĕrată, acolo este și modestiă și nepretensiune, două surorĭ de cruce, ce umblă mână în mână. Décă o fată de țĕranŭ póte sĕ ajungă într'o astfelŭ de familiă, ea are mare norocŭ. Mai târdiu îșĭ va aduce cu bucuriă aminte de acea familiă, și șĭ-o va lua totdéuna ca modelŭ în afacerile ei de casă. In o astfelŭ de familiă bună va lua parte la tóte isprăvurile, va fierbe, va cóse, va spăla, firesce că sub supravegherea femeii de casă: aceste ocupațiunĭ ea nu le va privì ca jucării, ci le va urma cu tótă seriositatea. Lucru firescŭ că pe lângă aceste ea nu trebue sĕ negligeze educațiunea necesară, pentru care în fiă-care orașŭ fiă câtŭ de micŭ i-se dă ocasiune destulŭ de bună, ci pe lângă lucrurile elementare și lucrurile femeescĭ de mână, între carĭ mai ântâi numĕrămŭ cusutulŭ de albiturĭ și cârpitulŭ, sĕ se ocupe și cu puțină geografiă, istoriă și musică, cu deosebire cu cântulŭ.

Astfelŭ de familii, carĭ suntŭ gata a primì, câte o fetiță séu două de pe sate în casa lorŭ, suntemŭ sigurĭ, că se află mai în fiă-care orășelu destule. Sunt de preferitŭ asemenĭ familii din orașe mai marĭ. Aicĭ e cu atâtŭ mai bine cu câtŭ se cultivéză diferitele virtuțĭ mai multŭ ca în orașele micĭ. Sĕ ne aducemŭ aminte numai de curățenia și de ordinea dela orașe, carĭ la țéră în îmbulzéla ocupațiunilorŭ și în atingerea cu atâtea lucrurĭ murdare, nu suntŭ totŭ așa de strictŭ păzite.

Dintre tóte însĕ este păstrarea și buna împărțire, care în orașe se cultivéză într'unŭ gradŭ deosebitŭ, căcĭ aicĭ unde trebue sĕ cumperĭ tóte pe banĭ gata, și unde numai o parte micuță din venitŭ se dă pentru susținerea casei, aicĭ cu totulŭ altă ideă au ómenii despre păstrare, ca la țéră, unde iau din coșŭ și din cămară fără de a da banĭ. Aicĭ potŭ învĕța fetele nóstre sĕ întrebuințeze tóte rămășițele, și sĕ se întrebe adeseorĭ cum sĕ iasă mai ieftinŭ și mai bine?

Țĕranii mai cu stare numescŭ acéstă economiă „răbdare de fóme orășănéscă“, însĕ noi dorimŭ ca tóte femeile de pe sate sĕ scie ceva despre acéstă răbdare, atuncĭ bărbațilorŭ lorŭ le-ar umbla cu multŭ mai bine. Amŭ avutŭ prietinĭ, carĭ ne spuneau, că unŭ țĕranŭ ar eși cu multŭ mai bine la cale, când șĭ-ar puté lua ca nevastă o fată de orășanŭ, precum de pildă o fată de funcționarŭ, meșteșugarŭ séu alta, căcĭ acelea suntŭ dedate la o bună și economică împărțire, la curățeniă și ordine, și sciu cum sĕ grijéscă de tóte, pe când fetele dela satŭ mai multŭ prădéză.

Petrecerea de unŭ anŭ doi la orașŭ le învață pe fetele nóstre țĕrance, că nu e aurŭ totŭ ce sclipesce, le învață sĕ scie cum sĕ conducă o casă și cu mai puținŭ.

Țĕranilorŭ însĕ, carĭ nu au stare, le recomandămŭ cu totadinsulŭ sĕ'șĭ trimită fetele chiar în serviciu la familii bune, căcĭ la astfelŭ de familii îșĭ potŭ însuși multe lucrurĭ bune și folositóre.

*) După Fritz Möhrlin.

Tipurĭ din viéța animalelorŭ.

Pentru poporŭ și tinerime de Dr. Carol *Rothe*

Traducere liberă.

Animalele vertebrate.

Mamiferele.

(Urmare.)

Ordinea a 10-a. Animalele cu copitele fără soțŭ.

Calulŭ și măgarulŭ suntŭ acum numĕrațĭ într'unŭ rĕndŭ cu rinocerulŭ și tapirulŭ. Ei parŭ a fi înrudițĭ în privința corporală cu aceste animale mai din urmă, — dér acéstă înrudire îșĭ are temeiulŭ numai pe acea împrejurare, că strămoșii acestorŭ animale din vremurĭ tare depărtate sĕ fi fostŭ unii și aceeașĭ. In privința spirituală animalele cele cu câte o copită suntŭ cu multŭ mai pe susŭ, decâtŭ verii lorŭ cei îndepărtațĭ. De vină pentru acésta este mai multŭ crescerea acestorŭ animale de către ómenĭ.

Calulŭ celŭ albŭ.

O observare fórte plăcută s'a făcutŭ la unŭ calŭ albŭ frumosŭ, care era alŭ unui conte; acesta crescutŭ fiindŭ de micŭ în societatea copiilorŭ din castelŭ, a devenitŭ prietinulŭ, soțulŭ de jocŭ alŭ lorŭ. Elŭ a fostŭ îndatinatŭ ca copiii sĕ-lŭ cheme pe nume, sĕ'lŭ netedéscă mânĭ fragede și sĕ'lŭ nutréscă cu zaharŭ și câtŭ de adese-orĭ nu ședeau acele ființe micuțe pe spinarea cea lată a calului celui răbduriu. De unŭ timpŭ scurtŭ încóce călușelulŭ de câte orĭ era scosŭ sătulŭ de ovĕsŭ din grajdŭ, făcea totŭ felulŭ de posne și sĕ întrecea totŭ mereu sărindŭ când în drépta când în stânga. Noi amŭ datŭ de grijă copiilorŭ din castelŭ, ca sĕ fiă mai cu prevedere față de calŭ și sĕ nu se prea încrédă în glumele lui.

Margareta însĕ — cea mai curajiósă dintre fiice — o fetiță de totŭ plăcută cu ochĭ schînteitorĭ și îndrăsnéță, care scia fórte bine călărì nu voiea a primì aceste sfaturĭ și încercà a face o probă cu calulŭ.

Era după prândŭ, o linisce mare domnea în castelŭ, fiăcare era ocupatŭ cu lucrulŭ sĕu; eu ședeamŭ la feréstra odăei și ceteamŭ, când étă că-mĭ cădură ochii pe călușelulŭ celŭ albŭ, care mânatŭ cu glasŭ tare de către Margareta, mergea în trapŭ încolo și încóce prin curte. Pe spinarea călușelului sĕ legăna corpulŭ celŭ sulegetŭ a'lŭ copilei celei plăcute. Eu vĕdêndŭ acésta m'am spăriatŭ, voiam sĕ strîgŭ, dér fața cea îndrăsnéță a călĕreței mi-a însuflatŭ curajŭ și încredere. Cu plăcere priveamŭ la cutezanța ei. Dér călușelulŭ devine în modŭ năprasnicŭ rĕsfățatŭ, sare buiacŭ încolo și încóce, ca și când ar sêmțì plăcerea cea tineréscă a călĕreței sale. Margareta sĕ clătină — și mai iute decum mi-am pututŭ eu închipuì, copila zace josŭ pe pardoséla curții.

Frica mea atâtŭ a fostŭ de mare, încâtŭ în acea clipită n'am pututŭ sări într'ajutorŭ și eu am fostŭ martorulŭ unei scene de totŭ plăcute. Când adecă rĕsfățatulŭ de calŭ nu a mai sêmțitŭ sarcina sa cea mică pe spinare, se întórse érășĭ cam înspăimântatŭ către copila, care a fostŭ amețitŭ pe o clipită. Elŭ sforăì împrejurulŭ copilei, mișcà cu nasulŭ corpulŭ celŭ ușurelŭ, rânchéză tare și fricosŭ și când tóte acestea n'au folositŭ nimica, îșĭ plecà genunchii la pămêntŭ, ca și cum i-ar dice fetiței, că sĕ se suie érășĭ călare, că de bună sémă nu va mai fi așa de neghiobŭ!

Intre acestea Margareta s'a sculatŭ dela pămêntŭ spre bucuria tuturorŭ, jumĕtate rîdêndŭ și jumĕtate plângêndŭ, ștergându-șĭ lacrimile din ochii ei cei marĭ și netedindŭ cu mânile ei micuțe pe animalulŭ celŭ credinciosŭ. Călușelului i s'a părutŭ ca și o pedépsă aspră, că domnița lui cea tînĕră nu s'a suitŭ numai decâtŭ érășĭ pe elŭ călare, și plecà cu capulŭ plecatŭ către grajdŭ, în care după ce a întratŭ, de bună sémă, că îșĭ va fi imputatŭ sieșĭ pentru acéstă întêmplare și îșĭ va fi propusŭ, ca sĕ nu mai fiă așa de rĕsfățatŭ. Și într'adevĕrŭ că s'a și îndreptatŭ călușelulŭ, căcĭ de aci încolo elŭ a devenitŭ celŭ mai credinciosŭ și răbduriu prietinŭ alŭ domnilorŭ celorŭ tinerĭ din castelŭ; dér cu toții au observatŭ, că suferea cu o mare răbdare orĭ și ce rĕu i-ar fi făcutŭ Margareta.

Cazaculŭ și calulŭ sĕu.

In anulŭ 1813, când a fostŭ bătaia între Francesi și Rușĭ, unŭ cazacŭ a fostŭ atacatŭ de către trei Francesĭ și jăfuitŭ de calulŭ sĕu. Unulŭ dintre acei Francesĭ s'a suitŭ călare pe calŭ și s'a depărtatŭ în fuga cea mai mare. Fiind-că cei doi Francesĭ s'au fostŭ depărtatŭ, a flueratŭ cazaculŭ puternicŭ după calulŭ sĕu, așa precum se îndatina a chema pe calulŭ sĕu. Animalulŭ celŭ credinciosŭ îndată ce a auditŭ fluieratulŭ domnului sĕu, s'a întorsŭ numai decâtŭ ca fulgerulŭ la domnulŭ sĕu, fără ca sĕ-lŭ fi pututŭ oprì călărețulŭ; apropiindu-se de domnulŭ sĕu, acesta a avutŭ acum prilejŭ ca sĕ prindă pe hoțulŭ calului sĕu, ceea ce a și făcutŭ.

Ințelepciunea calului.

Unŭ prietinŭ alŭ profesorului Krüger din orașulŭ Halle merse într'o nópte călare prin o pădure către casă. Din nebăgare de sémă s'a atinsŭ cam tare de crénga unui arbore, și de órece calulŭ mergea fórte iute, a cădutŭ numai decâtŭ de pe calŭ. Calulŭ se oprì numai decâtŭ dup'aceea în locŭ. Fiindcă însĕ călărețulŭ nu s'a mai suitŭ érășĭ călare, calulŭ se întórse îndĕrătŭ la loculŭ de unde a pornitŭ, unde a găsitŭ pórta dela casa, unde a fostŭ mai înainte domnulŭ sĕu încuiatŭ; bătù cu piciórele în pórtă până ce s'au treditŭ ómenii și au deșchisŭ pórta. Când aceștia vĕdură calulŭ fără călărețŭ, grăbiră cu faclii aprinse pe calea, pe care a plecatŭ călărețulŭ ca sĕ ajungă acasă, și ajunseră condușĭ fiindŭ de calŭ la loculŭ unde zăcea călărețulŭ amețitŭ.

Despre lucrarea spirituală a calului.

Scheitlinŭ unŭ observatorŭ mare alŭ vieții animalelorŭ 'șĭ dă astfelŭ părerea despre calŭ.

Calulŭ posede puterea aceea de a deosebì nutremêntulŭ, locuința, loculŭ, timpulŭ, lumina, colórea, orĭ-și-ce formă, familia sa, vecinii, prietinii, dușmanii, pe celelalte animale ce suntŭ în apropierea lui, pe ómenĭ și alte lucrurĭ. Elŭ posede darulŭ priceperii, puterea aceea dinlăuntru de întipuire, aducere aminte, mai multe însușirĭ, prin carĭ simțesce. Elŭ simte între tóte împrejurările aceea ce este plăcutŭ și ce este neplăcutŭ elŭ póte fi îndestulitŭ cu sórtea lui, dér póte poftì o stare și mai bună, a'șĭ împlinì atâtŭ poftele iubirei câtŭ și ale pismei sale. Priceperea lui este mare și ușorŭ se schimbă în îndemânare; căcĭ calulŭ este aplicatŭ din sémă afară spre învĕțare.

Multe animale vĕdŭ și audŭ mai bine ca calulŭ. Calulŭ nu prea are mirosŭ și gustŭ așa finŭ și simțulŭ lui este mai desvoltatŭ la buze. Dér pentru aceea elŭ posede puterea de a deosebi lucrurile din apropiere în unŭ gradŭ fórte mare așa încâtŭ învĕță a cunósce cu de amĕruntulŭ tóte lucrurile dimprejurulŭ sĕu și le ține fórte bine în minte. Noi avemŭ dovedĭ despre puterea lui de deosebire, despre sêmțulŭ sĕu de a cunósce loculŭ și calea și siguritatea lui de a cunósce orĭ-ce cărărușă pe care a umblatŭ odată. Elŭ îșĭ cunósce calea sa cu multŭ mai bine decâtŭ conducătorulŭ sĕu. Atâtŭ călărețulŭ câtŭ și cocișulŭ potŭ durmì liniștițĭ și potŭ lăsa în întunecimea cea mai mare a nopții cailorŭ alegerea călii. Acésta alegere a călii de către cai le-a prinsŭ bine multorŭ cărăușĭ îmbătațĭ și a mântuitŭ viéța și averea a mii de ómenĭ. Câtŭ de iute nu cunósce calulŭ érășĭ ospĕtăria la care a a trasŭ, odată și cu cu câtă cerbicoșiă nu crede că 'i va fi iertatŭ a trage érășĭ acolo! Elŭ e de părere, că conducĕtorulŭ séu călĕrețulŭ n'ar cunósce așa bine ospĕtăria, precum o cunósce elŭ; de aceea voesce sĕ'lŭ îndrepte. Décă a trecutŭ odată de ospĕtăriă atuncĭ fuge érășĭ voiosŭ. Acum se pare, că elŭ voesce sĕ se îndrepte și recunósce că conducĕtorulŭ sĕu a lucratŭ bine, pentru-că acum odată nu are voie a trage la aceea ospĕtăriă. Pe domnulŭ séu pe servitorulŭ de odinióră'lŭ recunósce și după mai mulțĭ anĭ, fuge către elŭ, îi rînchează, ilŭ linge și arată o bucuriă mare; numai câtŭ elŭ nu scie cum sĕ-șĭ descopere bucuria sa. Elŭ bagă numai de câtŭ de sémă décă șede altcineva pe spinarea lui. Câte odată se uită îndĕrătŭ ca sĕ se încredințeze pe cine are pe spinarea sa. Elŭ pricepe înțelesulŭ cuvintelorŭ îngrijitorului sĕu, sĕ lasă a fi înhămatŭ, fuge după servitorŭ în tocmai ca cânele, și merge de sine érășĭ în grajdŭ. La unŭ servitorŭ nou séu la unŭ soțŭ nou de hamŭ se uită cu ochii înholbațĭ. Unde se află vr'unŭ lucru nou fuge într'acolo, se uită și sforăie.

Puterea lui de deosebire, ținerea lui în minte și bunătatea lui ilŭ punŭ în stare ca sĕ îndeplinéscă tóte lucrurile măestrite ce le îndeplinescŭ elefanții, măgarii și cânii. Elŭ trebue sĕ deslege gâciturĭ, sĕ rĕspundă la întrebărĭ, sĕ dică da séu ba prin mișcarea capului sĕu, prin lovirea cu piciórele în pămêntŭ arată câte césurĭ suntŭ pe orologiulŭ ce ilŭ arețĭ. Elŭ se uită la mișcările mânilorŭ și a piciórelorŭ învĕțătorului sĕu, pricepe înțelesulŭ cuvintelorŭ și a șuvăirilorŭ cu biciulŭ. După rostirea cutărui cuvêntŭ se preface bolnavŭ se aruncă la pămêntŭ și zace cu piciórele întinse ca și cum ar fi mortŭ, sufere a fi trasŭ de códă ș. a., la cutare cuvêntŭ rostitŭ sare deodată în susŭ și devine érășĭ veselŭ și vioiu; elŭ a priceputŭ cum se cade porunca. Lui 'i place cu deosebire numai a fugì și a sărì.

Cine voesce sĕ învețe pe vre-unŭ calŭ unŭ lucru óresare omenescŭ, trebue sĕ'lŭ tracteze celŭ puținŭ la începutŭ curatŭ omenesce; adecă nu cu bătăi, nicĭ cu amenințărĭ și mai puținŭ prin fóme, ci trebue sĕ întrebuințeze cuvinte bune și sĕ'lŭ tracteze așa precum tractéză unŭ omŭ bunŭ și cu minte pe altŭ omŭ bunŭ și cu minte. Precum se bate omulŭ de cuvinte tocmai așa se bate și calulŭ. Déca d. e. nu se lasă a fi potcovitŭ, atuncĭ trebue sĕ-lŭ netedescĭ, sĕ'i netedescĭ piciórele, sĕ'i dai cuvinte bune, ii împuțĭ nerăbdarea și neascultarea sa, și spre a'i împrăștia gărgăunii ii ții dinaintea lui ovĕsŭ, atuncĭ încercĭ a-i ridica piciorulŭ, déca cumva nu se lasă, atuncĭ ii subtragĭ ovĕsulŭ și déca se uită lungŭ după ovĕsŭ érășĭ 'lŭ aducĭ sĕ mânce și încercĭ din nou a'i ridica piciorulŭ ș. a. Așa poțĭ câștiga pe toțĭ caii, cărĭ n'au fostŭ mai înainte rĕu tractațĭ și crescuțĭ de cătră ómenĭ.

Calulŭ pe lângă aceea, că ține în minte tóte lucrurile pe unde a umblatŭ mai scie calulŭ și timpulŭ. Elŭ învĕță a merge pe tactŭ, a merge în trapŭ și în galopŭ. Elŭ cunósce când este diminéță, amédĭ, și séră. Elŭ iubesce mai departe în tocmai ca și militariulŭ sunetulŭ trîmbiței. Elŭ scapĕră cu bucuriă din piciórele de dinainte când sună trîmbița la fugă sĕu la bătaie, elŭ cunósce și pricepe și toba, c'unŭ cuvêntŭ tóte tonurile carĭ stau în legătură cu curagiulŭ și frica sa. Elŭ cunósce sunetulŭ tunului, dér nu'lŭ aude bucurosŭ în bătaie, când vede soțĭ de ai lui împușcațĭ. Tunetulŭ norilorŭ asemenea nu-i este plăcutŭ.

Calulŭ se sparie de orĭ și ce sunetŭ de orĭ-și-ce lucru neobicĭnuitŭ, de unŭ stégŭ ce fâlfăe, de unŭ vestmêntŭ ce fâlfăe pe ferésträ afară. Elŭ calcă cu grijă pe pămentulŭ plinŭ de petri, trece cu grijă prin orĭ-și-ce vălcea, prin orĭce rîu. Elŭ tremură când umblă pe cărărușele din munte, elŭ scie că în josŭ de elŭ se află adâncime, și decumva va luneca nu se póte opri de nimica. De fulgere se teme grozavŭ, când este viforŭ asudă de frică ca sĕ nu fiă trăsnitŭ. Déca cumva plécă vr'unŭ calŭ și fuge de frică atuncĭ cei celŭ însoțescŭ de comunŭ 'lŭ urmézá și mărindu-li-se la toțĭ frica și spaima îșĭ facŭ vêntŭ și fugŭ ca turbațĭ până ce se lovescŭ de vr'unŭ dealŭ sĕu stâncă. Câtă nenorocire nu pricinuesce atuncĭ acestŭ animal de altcum cu pricepere, ascultătorŭ și binevoitorŭ, care ascultă bucurosŭ de domnulŭ sĕu sĕu de servitorŭ, c'unŭ cuvêntŭ de orĭ-și-cine care 'lŭ tractéză bine!

Calulŭ scie sĕ se mire, dér scie sĕ se înspăimânte de orĭ-și-ce lucru neînsemnatŭ ca și unŭ copilŭ. Prin o tractare rea, prin sudălmile și bătăile servitorilorŭ, câțĭ cai ascultătorĭ nu au fostŭ stricațĭ.

Siugura plăcere adevĕrată o sémte calulŭ atuncĭ când fuge. Elŭ este dela fire unŭ călătorŭ. Numai așa de plăcere fugŭ dile întregĭ caii cei sĕlbaticĭ de prin unele locurĭ din America. Când pășunéză ei facŭ totŭ felulŭ de posne. Ba se află cai de aceia, carĭ în totdéuna neliniștescŭ pe alțiĭ, cei tinerĭ întărîtă și pe ómenĭ.

Plăcerea calului de a fugi împreunată cu nobilitatea lui este în stare a îndeplini în ipodromulŭ (locŭ de alergare pe întrecute) romanŭ lucrurĭ de necredutŭ. La unŭ semnŭ datŭ caii suntŭ gata a începe fuga pe întrecute, ei rînchează și batŭ din picióre plin de nerăbdare și unulŭ voesce sĕ întrécă pe celălaltŭ. Nimenĭ nu călăresce pe ei, nimenĭ nu le spune ce se facă, nimenĭ nu-i împintenă; ei sciu ce au sĕ facă. Fiă-care se împintenă pe sine, și este împintenatŭ de fiă-care dintre ei. Și acelŭ calŭ, care a ajunsŭ mai ântâi la țintă sĕ laudă elŭ pe sine, și este lăudatŭ și de ómenĭ. Ei suntŭ pentru acésta tare simțitorĭ, dér totușĭ nu se bagă de sémă la cei învinșĭ nicĭ o ură sĕu pismă față de învingătorŭ. Plinŭ de simțŭ de onóre, calulŭ îșĭ strică câte odată șieșĭ, fiindcă voesce sĕ fiă totŭ înainte și ar fugi până ce ar murì, de cumva nu este opritŭ în fugă. Pe unii cai trebue sĕ'i lașĭ totŭ înainte; unii fugŭ numai când vĕdŭ pe alții înaintea lorŭ fugindŭ, dér mai în urmă totușĭ nu voiescŭ sĕ rĕmână înapoia acestora; alții fugŭ împreună numai cu cunoscuțĭ, cu prietinĭ. Ce simțŭ de onóre nu se ivesce la alergările cailorŭ din Anglia!

Calulŭ este capabilŭ de orĭ-și-ce mișcare, elŭ iubesce și uresce, este pismărețŭ și poftitorŭ de a șĭ rĕsbuna, plin de tóne și de m. a. Cu unii cai sĕ nărăvesce, cu alții de abia se póte nărăvì sĕu chiar de locŭ. Elŭ cunósce și înțelege căutătura omului. Despre calŭ se istorisescŭ lucrurĭ fórte multe. Pe domnulŭ sĕu celŭ mortŭ nu'lŭ părăsesce.

Nicĭ unŭ calŭ nu este asemenea celuialaltŭ. Unulŭ mușcă, este rĕutăciosŭ și necredinciosŭ, credinciosŭ și blândŭ celalaltŭ. De rănĭ nu se înspăimântă, merge cu curajŭ în bătae, și móre vitejesce în urma rănilorŭ sale — liniștitŭ bagă de sémă că de elŭ se apropiă mórtea. (Va urma).

Povețe.

Cum sĕ pornescĭ „caii cu năravŭ"? Se întêmplă adeseorĭ, că caii dela căruță stau în locŭ în drumŭ, „au năravŭ" și nu-i poțĭ face sĕ plece, déca i-ai bate câtŭ de tare. Mijloculŭ de a-i porni este, sĕ le bagĭ pămêntŭ în gură. Calulŭ se trudesce sĕ scótă pămêntulŭ din gură, uită de îndĕrătnicia și plécă.

Contra împunsĕturei de albine. Cu câtŭ aculŭ albinei rémâne mai multŭ timpŭ în rană, cu atâtŭ se varsă mai multŭ veninnulŭ, care se află în elŭ. De aceea îndată după împunsĕtură scóte'lŭ suge orĭ stórce rana și o unge cu scuipatŭ, orĭ cu miere, (la casŭ de nevoiă sdrobesce albina, care te-a împunsŭ și ungete cu ea). Se mai póte unge rana cu lapte dulce, cu pamêntŭ muiatŭ cu zémă de cépă, zémă de tabacŭ, murătóre, oțĕtŭ, spirtŭ de salmiacŭ și oleu de carbolŭ.

MULTE SI DE TOATE.

Lupta cu unŭ ursŭ.

In comuna Ohegy din comitatulŭ Sohl se duse o femeiă sĕrmană, dimpreună cu fiica ei de nouĕ anĭ în pădure, ca sĕ strîngă burețĭ. Umblândŭ ele încóce și încolo prin pădure, deodată le eși înainte din desișŭ unŭ puiu de ursŭ. Băiata luă o ramură uscată și îi dĕdŭ câteva ursului, care începŭ sĕ se vaete, In curêndŭ venì asupra lorŭ o ursóică sbierândŭ înfricoșatŭ, și cu o singură lovitură culcă pe țĕranca la pămêntŭ. Vĕdêndŭ fata, că mamă-sa e în primejdiă, sări în spinarea ursului, apucându-lŭ și scuturându-lŭ totdeodată de urechĭ. Curagiósa fată începŭ sĕ strige și sĕ sbere ursului în urechĭ. Surprinsŭ ursulŭ de acestŭ atacŭ fără de veste, lăsă din ghiare pe țĕranca, care zăcea la pămêntŭ, și smulgêndu'șĭ urechile din mânile fetei, o luă dimpreună cu puiulŭ ei la sănĕtósa. Cu multă greutate conduse acasă biata fată pe mumă-sa, care și acum zace bolnavă în urma rănilorŭ primite dela ursóică. Patru dile după acéstă întêmplare nefericită, se făcŭ o gónă de ursĭ și unui vênătorŭ îi succese printr'unŭ glonțŭ sĕ ucidă ursóica.

*

Nebuniă religiosă.

„Jelisawet Westnik" din Cherson istorisesce următorulŭ casŭ de nebuniă religiósă: Lemnarulŭ Gavrilo cetea de multŭ viéța sfințilorŭ și a martirilorŭ și se distingea prin rugăciunĭ necontenite și posturĭ. La Pascĭ făcêndŭ mătănii în biserică, așa de tare s'a lovitŭ cu fruntea de podine, încâtŭ tótă i-s'a sângerat. Când era sĕ'lŭ scótă din biserică strigă: „Cine se atinge de mine, îșĭ ia pĕcatele mele asupră'șĭ". De curêndŭ omulŭ îșĭ bătŭ în picióre cuie de unŭ degetŭ și jumĕtate de lungĭ. La sfatulŭ nostru, ca sĕ se lase sĕ-i scótemŭ cuiele, rĕspunse: „Nu suntŭ piciórele vóstre!" In piciorulŭ stângŭ îșĭ bătŭ patru, în celŭ dreptŭ trei cuie, anume prin talpă, astfelŭ că vêrfurile se vedeau bine d'asupra. Scoțêndu-i-se cuiele cu multă greutate, nenorocitulŭ privea la piciórele lui sfășiate și dise: „Ce felŭ de picióre sunt astea? Așa li-se cuvine, de ce ducŭ omulŭ la pĕcatŭ. Sfântulŭ Macarie încă șĭ-a bătutŭ cuie în picióre și juca în cârciumă."

*

Fulgerŭ în forma globului.

Se dice, că s'a observatŭ mai adeseorĭ pe cerŭ fulgere în forma unui globŭ, dér totdéuna s'a combătutŭ acésta, dicêndŭ că e numai o părere individuală. Intr'unŭ diarŭ nemțescŭ „Humbold" publică unŭ profesorŭ seminarialŭ cu numele Classen, că acésta nu e închipuire, ci într'adevĕrŭ esistă astfelŭ de fulgere. Susnumitulŭ profesorŭ afirmă, că ar fi vĕdutŭ împreună cu copii sĕi, în diua de Rusalii în 9 Iunie st. n., cu ocasiunea unei furtunĭ marĭ, unŭ globŭ albŭ de focŭ de unŭ diametru de 40 centimetri, dela care se rĕspândeau rade. Acestŭ globŭ se mișcă spre sudŭ într'unŭ timpŭ cam de 12 secunde și deodată disparu. Cincĭ minute mai târdiu reapărŭ. érășĭ din loculŭ unde dispăruse și se mișcă pe acelașŭ drumŭ îndĕrătŭ. In timpŭ ce de amêndouĕ orile s'a observatŭ acésta de mai mulțĭ, nu mai încape îndoiélă, că e faptŭ. Pe când tóte celelalte fulgere erau de o colóre galbenă, globulŭ de focŭ era curatŭ albŭ.

*

Infrumsețare periculósă.

Din Londra se scrie: Unei dame americane, anume Miss Chancey, care avea obiceiulŭ a'șĭ unge obrazulŭ cu felurite unsorĭ otrăviciόse, în credința că se face frumósă, i-s'a întêmplatŭ unŭ mare neajunsŭ. Amestecândŭ șoreciόica cu acrélă de puciósă și cu argintŭ viu, s'a unsŭ cu acéstă unsóre și a făcutŭ și baiă de puciósă. Câtŭ ai da din pălmĭ Miss Chancey s'a făcutŭ négră ca unŭ arapŭ. Acum șede'nchisă acasă căutându-se cu medicĭ, ca sĕ'șĭ redobêndéscă colórea de mai nainte a feței. Dér după cum spunŭ aceștia, are sĕ trécă multă vreme până atuncĭ. Astă întêmplare póte fi învĕțătură de minte pentru cele ce se spoiescŭ pe obrazŭ, ca mai bine sĕ rĕmână cum le-a lăsatŭ Dumnedeu.

*

Ce a'i învĕțatŭ la mine?

Unŭ băcanŭ vrea sĕ dea drumulŭ unui băiatŭ, care nu'i părea destulŭ de inteligentŭ. — Dragulŭ meu, ii dise, nu potŭ sĕ te țiu, căcĭ nu'mĭ pare că eștĭ făcutŭ pentru negoțŭ. Ecă de când eștĭ aicĭ la mine, spune dreptŭ, ce ai învĕțatŭ? — Am învĕțatŭ că 950 de grame facŭ unŭ chilogramŭ și 3 litre și 50 de dramurĭ o oca. — Ce spui! dise băcanulŭ. Apoi după ce se gândi câteva minute, adause: — Scii ce băete, rĕmâi totŭ în serviciulŭ meu.

*

Motivare surprindĕtóre.

Óspele: Bine domnule birtașŭ, dér asta e revoltătorŭ. . . pânea cu untŭ costă la d-ta cincĭ-decĭ de creițarĭ, pe când la concurentulŭ d-tale din vecinĭ costă douĕ-decĭ și cincĭ și e porția cu multŭ mai mare. — Birtașulŭ (după ce se gândesce puținŭ): Asta se póte, dér atuncĭ — nicĭ nu câștigă multŭ la ea.

*

Cea mai bună reclamă.

In diua cununiei o fată tînĕră îșĭ vêndŭ clavirulŭ (pianulŭ) și'șĭ cumpĕră în loculŭ lui o mașină de cusutŭ. Bărbatulŭ ei istorisândŭ cu bucuriă acéstă întêmplare tuturorŭ, cu carĭ se întâlnea, fără voiă a ajutatŭ ca, în câteva sĕptĕmânĭ sĕ se mărite și celelalte patru surorĭ ale nevestei sale.

*

Iubirea „din principiu."

Bancherulŭ: Domnule baronŭ, am băgatŭ de sémă că 'mĭ iubescĭ fata. Vréu sĕ te previu în pețire; îțĭ dau consimțĕmêntulŭ meu, ér ficei o zestre de 30,000 florinĭ! — Baronulŭ: Imĭ cerŭ mii de scuse dér eu în principiu iubescŭ numai dela 50,000 fl. *în susŭ!*"

*

Pĕrŭ frumosŭ.

„Privesce numai ce pĕrŭ frumosŭ are fata asta!" — „Da, îlŭ are dela rĕposatulŭ tată-sĕu." — „Și elŭ a avutŭ așa pĕrŭ frumosŭ?" — „Ba nu, dér elŭ era perucarŭ (friserŭ)!"

*

Di de postŭ.

„Nenișorule, de ce ai pusŭ astădĭ pâne în undiță, în locŭ de rîmă?" — „Prostule, nu scii, că astădĭ e di de postŭ?

*

Expoșițiunea din New-Took.

Americanii încântațĭ și escitațĭ de minunile ce le-au vĕdutŭ la exposițiunea actuală din Parisŭ, au hotărîtŭ sĕ facă și ei la New-York, o exposițiune universală în 1891. Se va destina pentru construcțiunile nouei esposițiunĭ suma de 20 milióne dolarĭ (100 milióne francĭ). Clădirea principală a acestei exposițiunĭ va fi după planurile stabilite până acuma o construcțiune circulară cu unŭ diametru de 275 metri și înaltă de 150 metri, d'asupra, căreia se va ridica o boltă compusă de optŭ caturĭ din ce în ce mai înguste, ein care celŭ din urmă va avé unŭ eiametru de 50 metri. Nivelurile diferite ale caturilorŭ vorŭ fi legate prin cóste înclinate pe care trăsurile vorŭ puté sĕ circuleze. Precum se vede, noua construcțiune cu imensele ei dimensiunĭ, va fi ca architectură, o imitațiune a străvechiului turnŭ Babelŭ înainte de amestecarea limbilorŭ.

Din traista cu minciunile.

Pistolulŭ și pușca*).

Inainte de desrobirea Țiganilorŭ, ii perise din casă unui boerŭ unŭ césŭ de argintŭ. Elŭ chiămă pe vătafulŭ și ii dice:

— Adună pe toțĭ Țiganii acuma numai decâtŭ sub cérdaculŭ meu despre grădină și încarcă unŭ pistolŭ, pentru ca sĕ'i facĭ pe fiă-care sĕ jure și sĕ sărute pistolulŭ încărcatŭ; ér pe celŭ care nu va face acestŭ jurămêntŭ, sĕ'lŭ dai deoparte sub pază bună, că mi s'a furatŭ unŭ césornicŭ.

— Indată, cuconule.

Ese vătafulŭ și face cum i s'a disŭ; ér unŭ Țiganŭ strigă:

— Coconașule, logofete vataje, sĕ fiă pușca hincarcata că șĕpte-decĭ dă mii dă orĭ, o sărutŭ, deu c'o sărutŭ, ér gânganía dă pistolŭ — nu!

— Tu dér ai furatŭ césornicuĭŭ boerului?

— Aoleu! Păzește Dómne!

— Te păzesce până te nimeresce, Mai bine spune dreptŭ.....

— Daca sărutŭ pușca, să fie încarcata câtŭ casa, de!

— Sărută dér pistolulŭ.

— Ba pistolulŭ nu'lŭ sarutŭ, sa ma pui... pă focŭ macar!

— Da de ce, Țigane?

— Ș'inca mai hintrebĭ, logofete vataje, cocone hispravnice? Da nu'lŭ vedĭ câtŭ e dă scurtŭ? Că n'apucĭ sĕ te-atingĭ dă elŭ, s'a și eșitŭ glontele; ér din pușca saraca mai traieștĭ o di hintriga pin sa dea dintr'însa câtŭ a hinghițitŭ.

Bulgăresce.

Unŭ Țiganŭ mergea înaintea unorŭ băețĭ pe drumŭ.

Băeții începură sĕ'lŭ năcăjéscă pe țiganŭ dicêndu'i:

— *Cârrrr! Clonc! Hâșĭ! Cârrr!*

— Aoleu, manca-v'așŭ ochii! Nu mai vorbițĭ bulgăresce.

*) Din anecdotele adunate de *E. Băicanu.*

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Septemvre are 30 ḑile. Răpciune.

1889 Ḑilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	24 Mța. Tecla	6 Bruno	6. 24	5. 36
Lunĭ	25 Cuv. Eufrosina	7 Iustina	6. 26	5. 34
Marțĭ	26 † Ad. S. Ioanŭ Ev.	8 Brigita	6. 28	5. 32
Mercurĭ	27 Muc. Calistratŭ	9 Dionisie	6. 28	5. 30
Joi	28 Cuv. Hariton.	10 Franc. Bor.	6. 30	5. 29
Vinerĭ	29 Cuv. Chiriacŭ	11 Emilianŭ	6. 31	5. 27
Sâmb.	30 Muc. Grigorie	12 Macsimilianŭ	6. 33	5. 25

Tragerĭ la sorțĭ.

Losurĭ dela 1864 s'au sortatŭ la 1 Octomvre următorii numeriii dela seriele sortate la 1 Iulie: 39, 91, 114, 121, 127, 238, 425, 603, 6015, 616, 625, 662, 687, 827, 866, 968, 1071, 1082, 1111, 1143, 1322, 1421, 1514, 1727, 1901, 1942, 1943, 2132, 2160, 2298, 2375, 2407, 2411, 2538, 2566, 2853, 2933, 3152, 3186, 3188, 3242, 3254, 3336, 3369, 3417, 3658, 3694, 3799, 3823, 3867.

Orașulŭ *Viena* s'au sortatŭ următórele serii: 259, 372, 395, 409. 952, 956, 996, 1020, 1121, 2106, 2111, 2670, 2822.

Losurĭ *Rudolfŭ* s'au sortatŭ seriele: 222, 243, 269, 271, 272, 402, 492, 611, 741, 1074, 1121, 1134, 1186, 1261, 1286, 1333, 1451, 1542, 1626, 1661, 1703, 1756, 1831, 1903, 2176, 2183, 2201, 2278, 2513, 2622, 2736, 2747, 2803, 2974, 3050, 3116, 3183, 3194, 3411, 3434, 3438, 3455. 3537, 3629, 3722, 2758, 3796, 3803, 3857.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 2 Oct. 1889.

Semințe	Cualitatea per Hect	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	—	——	——
Grâu dela Tisa	79	8.60	8.70
Grâu de Pesta	79	8 55	8.65
Grâu de Alba-regala	79	8.60	8.70
Grâu de Bácska	79	8.60	8.70
Grâu ung. de nordŭ	79	.—	.—

Semințe vechĭ orĭ noue	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Secară		70—72	6.95	7.20
Orzŭ	Nutrețŭ	60 62	6.10	6.30
Orzŭ	de vinars	62.64	6.80	7.50
Orzŭ	de bere	64.66	8.—	9.50
Ovĕsŭ		39.41	6.85	7.30
Cucuruzŭ	bănăț.	75	4.90	4.95
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73.	4.85	4.90
Cucuruzŭ	"	—	—	—
Hirișcă	"	—	5.30	5.60

Producte div. (Prețulŭ pe 100 chilograme)	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	44.—	48.
—	francesă		—.
—			—.—
"	roșiă	40 —	43.–
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	43.75	44.—
Oleu de in		7.30	7 50
Uns. de porc	dela Pesta	56.—	56.50
	dela țĕră		—.—
" Slănină	svĕntată	46.—	47.—
	afumată	56.—	57.—
" Seu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în bužĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou		
"	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	unguresci		
"	sĕrbescĭ		
Miere	brută		
"	galbină strecurată		
Ceară	de Rosenau	122	123
Spirtŭ	brutŭ	13.50	13.75
"	Drojdiuțe de spirt	17.—	17.50

Cursulŭ piețeĭ Brașovŭ

din 5 Octomvre st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.46	Vĕnd.	9.47
Argintŭ românescŭ -	"	9.42	"	9.44
Napoleon-d'orĭ - - -	"	9.48	"	9.50
Lire turcescĭ - - -	"	10.72	"	10.74
Imperialĭ - - - -	"	9.72	"	9.74
Galbinĭ	"	5.58	"	5.60
Scris. fonc. „Albina" 6%	"	101.—	"	102 –
" " " 5%	"	98.50	"	99.—
Ruble rusescĭ - - -	"	122.—	"	123.—
Mărcĭ germane - -	"	58.20	"	58.50

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Bursa din Bucurescĭ din 3 Oct.

Valorĭ	%	se cump.
Rentă română perpetuă 1875	5%	98.—
Renta română amortisabilă . .	5%	98.—
dtto	4%	82.$^1/_2$
Renta rom. (rurale convertite)	6%	101.$^3/_4$
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	5%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ .	5%	—.—
idem idem din 1884	5%	—.—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	102.$^1/_2$
idem idem	5%	96.60
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	102.$^3/_4$
idem idem	6%	101.—
idem idem	5%	91.$^1/_2$
Credit Fonc. Urban din Iașĭ. .	5%	73.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	250.—
	V. N.	
Banca Națion. ult. div. 73.35	500	1066.—
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	282.—
Naționala de asig. ult. div. 18 lei	200	264.—
Banca Rom. ult. div. fr. 10 . .	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	250	113.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 27.50	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. div.	100	250.—
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	—.—
Națion. de Asig. ult. div. 128.35	—	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	-	104.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
Agio în Bursă	—	0.02$^1/_2$
Rubla de hârtie	—	—.—
Banca Națion. a Românieĭ		
Scompt.	6%	—.—
Avansurĭ pe efecte	7%	—.——
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	—.——

Cursulŭ la bursa de Viena

din 4 Octomvre st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	99.90
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	114.90
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.99
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	
Amortisarea datorieĭ căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.70
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	87.80
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - - -	——
Bonurĭ rurale Banatu-Timișŭ - - -	—.—
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	—.—
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	—.—
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - -	99.50
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	138.—
Losurile pentru regularea Tiseĭ și Seghedinuluĭ - -	127.50
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.60
Renta de argintŭ austriacă - - - -	83.70
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	110.50
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	138. –
Acțiunile băncei austro-ungare - -	922.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	315.60
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	305.50
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.68
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - -	9.50
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	58.57$^1/$
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	102.06

Tergulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 30 Sept. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 110.001 capete, la 1 Oct. au întratŭ 2030 capete și au eșitŭ 888 rĕmânĕndŭ la 1 Octomvre unŭ numeru de 120.143 capete. — Se noteză: marfa *ungurescă* veche, grea dela 41 cr. până la 41— cr. marfă *ungurescă* tineră grea dela 45$^1/_2$ cr. până la 45 cr., *de mijlocŭ* dela 45 cr. până la 46 cr. —*ușoră* dela 46 cr. până la 47 cr. — *marfă, țĕrănéscă* grea dela 41 până la 42— cr. — *de mijlocŭ* dela 44 cr. până la 45 cr. *ușoră* dela 46 — cr. până la 47 cr — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr însĕ transito ușoră dela — cr. până la — cr. transio dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sĕrbéscă* grea dela 43—44 cr. transito, mijlociă grea dela 43$^1/_2$—44$^1/_2$ cr. transito, șuóră dela 45—46 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu 4$^1/_2$.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ.
Dr. Aurel Mureșianu.

Rugămŭ pe domnii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.„

Tipografia A. MUREȘIANU Brașovŭ.